

Sammanträdestid 18.12.2025 kl. 18:00 - 19:13

Plats Raseborgs stadshus, mötesrum Masugnen rum 314, Raseborgsvägen 37

Ordinarie Borgman Mikael, ordförande
Nousiainen Jorma, I viceordförande
Björklund Jenna
Rautalahti Juha
Lohvansuu-Hirvonen Nina
Fagerlund Kim
Ljungqvist Tatiana

Ersättare Kangas Reijo
Starck Gunilla

Frånvarande Lemström Robert
Halttunen Tanja
Mervi Harvio-Jokiaho

Övriga närvarande Lindfors Edvard, stadsstyrelsens ordförande/Hangö
Mäkelä Anna, näringslivsdirektör, föredragande
Rehnman Jill, chef för sektoradministration, protokollförare
Fri Stefan, chef för sysselsättningsområdet
Ekebom Mats, upphandlingschef, §§ 81-86, 18.00-18.29

Ärenden §§ 81-93

Undertecknande av protokollet

Mikael Borgman
Ordförande

Jill Rehnman
Protokollförare

Protokolljustering Protokollet är granskat och undertecknat elektroniskt 22.12.2025

Nina Lohvansuu-Hirvonen

Tatiana Ljungqvist

Protokollet framlagt till påseende

www.raseborg.fi, 2.1.2026

Arbets- och näringsnämnden

Tid 18.12.2025 kl. 18:00

Plats Raseborgs stadshus, mötesrum Masugnen rum 314, Raseborgsvägen 37

Ärende

81 § Konstaterande av mötets laglighet och beslutförhet	1
82 § Val av protokolljusterare	2
83 § Godkännande av föredragningslistan	3
84 § Anmälningssärenden	4
85 § Tjänsteinnehavarbeslut	5
87 § Fastställande av arbets- och näringsnämndens sammanträden våren 2026	6
88 § Kriterier för utbetalning av startpeng	8
- Kannanotto Starttirahan maksatus	10
89 § Balanserings- och produktivhetsprogram 2025-2028	12
- Balanserings- och produktivhetsprogram 2025-2028_sammanfattning inklusive stads beslut 18.11.2025	40
90 § Avvikande öppethållning 2026, sysselsättningsregionen /Arbets- och näringsnämnden	116
92 § Flytt av Ekenäs verksamhetsställe	119
93 § Övriga ärenden	120
Anvisningar för omprövning, arbets- och näringsnämnden	121

§ 81 **Konstaterande av mötets laglighet och beslutförhet**
Offentligt

Förslag

Konstateras att sammanträdet är lagligt sammankallat och beslutfört med beaktande av antalet närvarande.

Beslut Konstaterades att sammanträdet är lagligt sammankallat och beslutfört med beaktande av antalet närvarande.

§ 82 **Val av protokolljusterare**

Offentligt

Förslag

Arbets- och näringsnämnden utser två protokolljusterare.

Beslut Arbets- och näringsnämnden utsåg Tatiana Ljungqvist och Nina Lohvansuu-Hirvonen till protokolljusterare.

§ 83 **Godkännande av föredragningslistan**

Offentligt

Förslag

Arbets- och näringsnämnden godkänner föredragningslistan.

Beslut Arbets- och näringsnämnden godkände föredragningslistan.

§ 84 **Anmälningssärenden**

Offentligt

-KEHAs rapport om sysselsättningsregionen per juni 2025.

-Aktuella ärenden för kännedom till nämnden.

Förslag

Anmälningssärendena antecknas för kännedom.

Beslutets behandling

Diskussion.

Chefen för sysselsättningsområdet presenterade KEHAs rapport.

Diskussionen avslutades.

Beslut Anmälningssärendena antecknades för kännedom.

§ 85 **Tjänsteinnehavarbeslut**

Offentligt

Följande tjänsteinnehavarbeslut har fattats av tjänsteinnehavare underlydande arbets- och näringsnämnden:

Chef för integrationstjänster: § 24-25/2025

Arbets- och näringsnämnden kan med stöd av KomL § 92 uppta till behandling ärenden som delegerats till en underlydande myndighet.

Enligt förvaltningsstadgan kapitel 5 § 55 skall en myndighet som lyder under en nämnd meddela nämnden om de beslut som den fattat och som kan övertas, utom när det gäller sådana ärenden eller ärendegrupper där nämnden har beslutat att inte utnyttja sin övertagningsrätt.

Förslag

Arbets- och näringsnämnden besluter att med stöd av KomL § 92 inte uppta något av ärendena till behandling i arbets- och näringsnämnden.

Beslutets behandling

Diskussion.

Diskussionen avslutades.

Beslut Arbets- och näringsnämnden beslöt att med stöd av KomL § 92 inte uppta något av ärendena till behandling i arbets- och näringsnämnden.

RBG/1595/02.06.00.02/2025

§ 87 Fastställande av arbets- och näringsnämndens sammanträden våren 2026

Offentligt

Beredare

jill.rehnman(at)raseborg.fi, tfn 019 289 2200

Enligt Raseborgs stads förvaltningsstadga kapitel 18 § 153 bestämmer organen om tid och plats för sina sammanträden.

Ett sammanträde hålls också när organets ordförande anser det vara påkallat eller om en majoritet av ledamöterna i organet gör en framställning till ordföranden om att ett sammanträde ska hållas för behandling av ett angivet ärende. Ordföranden bestämmer då när sammanträdet hålls. Ordföranden kan också av grundad anledning inställa ett sammanträde.

Näringslivsdirektörens förslag

Arbets- och näringsnämnden beslutar reservera följande torsdagar för nämndens sammanträden:

29.1.2026
12.3.2026
23.4.2026
4.6.2026

Om ej annat överenskommes sammanträder arbets- och näringsnämnden i regel klockan 18.00 i mötesrum Masugnen 314 i stadshuset, Raseborgsvägen 37.

Beslutets behandling

Diskussion.

Näringslivsdirektören föreslog att sammanträdet 23.4.2026 flyttas till tisdagen den 28.4.2026.

Diskussionen avslutades.

Beslut Arbets- och näringsnämnden beslöt reservera följande dagar för nämndens sammanträden:

29.1.2026

12.3.2026

28.4.2026

4.6.2026

Om ej annat överenskommes sammanträder arbets- och näringsnämnden i regel klockan 18.00 i mötesrum Masugnen 314 i stadshuset, Raseborgsvägen 37.

Verkställighet

Medlemmar i organet

Sektoradministration / JR

Avdelningschefer

Kanslisekreterare

RBG/467/00.01.01.01/2025

§ 88 Kriterier för utbetalning av startpeng

Offentligt

Beredare

jill.rehnman(at)raseborg.fi, tfn 019 289 2200

Startpeng är ett stöd som beviljas nya företagare för att trygga deras försörjning under uppstartsskedet av verksamheten. Bestämmelser om startpeng finns i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Startpeng är ett behovsprövat stöd. Startpeng kan beviljas för högst 12 månader, i perioder om maximalt 6 månader åt gången.

Utbetalning av startpeng görs månatligen på basen av ansökan. Vid utbetalning granskar utbetalande myndighet om kriterierna för utbetalning uppfylls. Enligt §101 3 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) gäller följande: *"Om en mottagare av startpeng under perioden med startpeng har inkomster av annat ursprung än företagsverksamheten eller har fått annat offentligt stöd för sina lönekostnader under den perioden, ska beloppet av inkomsterna dras av från startpengens belopp."*

Det finns nu ett behov av att sysselsättningsmyndigheten fastställer en precisering av kriterierna för utbetalning gällande vilka inkomster som ska dras av från startpengens belopp.

1. Inkomster av annat ursprung än företagsverksamheten

Om det framkommer att startpengsmottagaren haft inkomster av annan ursprung än företagsverksamheten under startpengsperioden, ska bedömningen göras utifrån införtjäningsperioden, inte utbetalningsdagen. Det innebär att inkomster som förtjänats före startpengsperioden inte ska dras av, även om de betalas ut under perioden. UF-centret rekommenderar att man ser på utbetalningsdagen, medan Nyföretagarcentralen förespråkar införtjäningsperioden. Exempel: En mottagare får slutlön från tidigare arbete eller arbetslöshetsdagpenning för en period innan startpengsperioden, men utbetalningen sker under startpengsperioden.

2. Inkomster som hör till företagsverksamheten

Om det framkommer att startpengsmottagaren haft inkomster som hör till företagsverksamheten har dessa nu inte dragits av från startpengens belopp, i enlighet med §101 3 mom. UF-centret har dock tolkat bestämmelsen striktare och begränsat hur mycket en mottagare får arbeta mot lönekomensation inom

den egna företagsverksamheten. Eftersom syftet med stödet är att främja etableringen av nya företag och underlätta övergången till företagande, är det i linje med lagens intention och god förvaltningspraxis att inkomster som hör till den egna företagsverksamheten inte dras av från startpengens belopp. Exempel: En nystartad städföretagare som delvis utför städtjänster mot lön istället för att fakturera via företaget.

Näringslivsdirektörens förslag

Arbets- och näringsnämnden beslutar att:

1. Bedömningen av inkomster av annat ursprung än företagsverksamheten ska göras utifrån införtjäningsperioden.
2. Ingen gräns sätts för hur stora inkomster eller hur mycket mottagaren kan arbeta, så länge arbetet hör till den egna företagsverksamheten.

Beslutets behandling

Diskussion.
Diskussionen avslutades.

Beslut Arbets- och näringsnämnden beslöt att:

1. Bedömningen av inkomster av annat ursprung än företagsverksamheten ska göras utifrån införtjäningsperioden.
2. Ingen gräns sätts för hur stora inkomster eller hur mycket mottagaren kan arbeta, så länge arbetet hör till den egna företagsverksamheten.

Verkställighet

Chef för sektoradministration/ JR
Utbetalningsexperter

Bilagor Kannanotto Starttirahan maksatus

Suomen Uusyrityskeskukset ry ehdottaa: Starttirahan maksatus ansaintaperusteisen tulkinnan mukaiseksi

Työvoimapalveluiden järjestämislaissa, starttirahan maksatuksen perusteissa on eriarvoisuutta. Järjestämislain eri tulkinta ja soveltaminen eri työllisyysalueilla johtaa starttirahan hakijan epätasa-arvoiseen ja ristiriitaiseen kohteluun.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä ("järjestämislaki") sääntelee starttirahan myöntämisestä henkilöasiakkaalle, joka aloittaa päätoimisen yritystoiminnan. Järjestämislain 99 §:n mukaan starttirahan tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentuloa yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa.

Järjestämislain soveltamisen ongelmaksi on muodostunut järjestämislain 101 §:n 3 momentti:

"Jos starttirahan saajalla on starttirahakauden aikana yritystoimintaan liittymättömiä tuloja tai hänen palkkakustannuksiinsa on myönnetty muuta julkista tukea, tulojen määrä vähennetään starttirahan määrästä."

Ristiriitaisuutta tulkinnassa

Eri työllisyysalueet ympäri Suomea tulkitsevat ja soveltavat lakia eri tavalla käsitellessään starttirahakemuksia. Laissa taikka sen esitöissä ei ole löydettävissä miten kyseistä lain kohtaa tulisi tulkita ja soveltaa.

Osa työllisyysalueista tulkitsee järjestämislain 101 §:n 3 momentin sanamuotoa siten, että starttirahan hakijan muut tulot vaikuttavat starttirahan maksatukseen muiden tulojen maksupäivän mukaisesti (maksuperusteinen tulkinta).

Esimerkki: Jos starttirahan hakijan työsuhde on päättynyt heinäkuussa, mutta lopputili maksetaan vasta elokuussa, josta alkaen myös starttirahaa haetaan, ei starttirahaa välttämättä myönnetä lainkaan elokuulta, koska elokuussa maksetut muut tulot katsotaan kohdistuvan samalle ajalle, jolloin starttirahaa on haettu myönnettäväksi.

Toiset työllisyysalueet sen sijaan tulkitsevat järjestämislain 101 §:n 3 momentin sanamuotoa siten, että starttirahan hakijan muut tulot vaikuttavat starttirahan maksatukseen muiden tulojen ansaintakauden mukaisesti (ansaintaperusteinen tulkinta).

Esimerkki: Jos starttirahan hakijan työsuhde on päättynyt heinäkuussa, mutta lopputili maksetaan vasta elokuussa, josta alkaen myös starttirahaa haetaan, ei elokuussa maksettu lopputili vaikuta starttirahan määrään lainkaan, koska elokuussa maksettu lopputili kohdistuu ajanjaksoon ennen starttirahakautta. Lopputili saattaa sisältää mm. lomakorvauksen, joka on tosiallisesti alettu kerryttää jo yli vuosi ennen työsuhteen päättymistä.

Järjestämislain eri tulkinta ja soveltaminen eri työllisyysalueilla johtaa starttirahan hakijan epätasa-arvoiseen kohteluun. Starttirahan saamisen edellytykset saattavat riippua täysin siitä, millä työllisyysalueella hakija starttirahaa hakee. Tämä rikkoo Suomen perustuslain 6 §:ää, jonka mukaan ihmisten tulee olla yhdenvertaisia lain edessä.

Suomen Uusyrityskeskus ry ehdottaa, että lain tulkintaa vahvistetaan siten, että jatkossa kaikki työllisyysalueet ympäri maan soveltaisivat järjestämislain 101 §:n 3 momenttia siten, että starttirahan hakijan muut tulot vaikuttavat starttirahan maksatukseen muiden tulojen ansaintakauden mukaisesti.

Tämä tukisi järjestämislain 99 §:n tavoitetta, jonka mukaan starttirahan tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentuloa yritystoiminnan käynnistämis- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Maksuperusteinen tulkinta sen sijaan on omiaan vaarantamaan yrittäjän toimeentulon sekä lisäämään epätasa-arvoisuutta. Esimerkiksi työsopimuslain mukaan lopputili maksetaan viimeistään työsuhteen päättymispäivänä, ellei toisin ole sovittu esimerkiksi työsopimuksessa tai noudatettavassa työehtosopimuksessa. Työsuhteen päättymisen jälkeen starttirahan hakijan oikeus starttirahaan täysimääräisenä saattaa siis riippua siitä, minkä työehtosopimuksen alla hän on aikaisemmin työskennellyt tai mitä työsopimuksessa on sovittu lopputilin maksuajankohdasta. Näkemyksemme mukaan tämä on kohtuutonta ja ristiriidassa starttirahan myöntämisen tarkoituksen kanssa.

Anneli Komi
toimitusjohtaja
Suomen Uusyrityskeskukset ry

Daniela Bertel
Työmarkkina-asiantuntija, OTM | Legal Adviser,
Labour Market, LL.M. /Kaupan liitto
Suomen Uusyrityskeskukset ry hallituksen jäsen

RBG/129/02.00/2025

§ 89 Balanserings- och produktivhetsprogram 2025-2028

Offentligt

Beredare

anna.mäkelä(at)raseborg.fi, tfn 019 289 2002

Raseborgs stadstyrelse har godkänt balanserings- och produktivhetsprogrammet för 2026-2028. Programmet innehåller både inbesparingar av kostnader och investeringar i tillväxt för alla sektorer.

Näringslivsdirektörens förslag

Nämnden antecknar balanserings- och produktivhetsprogrammet för kännedom.

Beslutets behandling

Diskussion.

Diskussionen avslutades.

Beslut Arbets- och näringsnämnden antecknade balanserings- och produktivhetsprogrammet för kännedom.

Verkställighet

Näringslivsdirektör/ AM

Bilagor Balanserings- och produktivhetsprogram 2025-2028_sammanfattning inklusive stads beslut 18.11.2025

Beslutshistorik

Stadsstyrelsen 18.11.2025 § 473

Beredare

petra.theman(a)raseborg.fi; jeanette.backstrom(a)raseborg.fi;
jan.grondahl(a)raseborg.fi; tina.nordman(a)raseborg.fi;
thomas.flemmich(a)raseborg.fi; anna.makela(a)raseborg.fi;
jens.rosendal(a)raseborg.fi; ann-katrin.bender(a)raseborg.fi;
gerd.fagerlund(a)raseborg.fi; jill.rehnman(a)raseborg.fi

Beredningen och besluten gällande anpassningsramen (stadsstyrelsen i januari

och september 2025) har utförligt presenterat orsakerna till varför ett balanserings- och produktivhetsprogram behövs i Raseborg. Det kalkylerade behovet har varit - 9 miljoner euro i driftkostnader och + 3 miljoner euro i intäkter jämfört med resultatet 2024.

Sammanfattningsvis handlar orsakerna om samma helhet som för den absoluta majoriteten av kommuner i Finland, inklusive Nyland:

1. Vi har ett söndrigt statsandelssystem efter social- och hälsovårdsreformen, där kommunernas statsandelar fortfarande baserar sig på kommunens social- och hälsovårdshistoria och verksamhet, även om kommunerna inte har dessa ansvar mer. Den slutgiltiga kalkylen för varje kommun tog inte i beaktande alla faktorer och har därför överraskat alla. Statsandelsreform behövs och har förberetts i finansministeriet under kommunministerns ledning, men det är svårt att förutse när den kommer att hända. Det ser just nu osannolikt ut att reformen skulle hinna till 2027. Likaså är det osannolikt att Raseborgs andel av statsandelarna skulle stiga efter en reform.
2. Samtidigt som statsandelarna har minskat har man överfört stora nya uppgiftshelheter från staten (arbets- och näringsansvar, dvs sysselsättningsregionerna) och kommit med nya lagförändringar med kostnadsökande och inkomstsänkande effekter (tex integrationslagen, byggnadslagen, småbarnspedagogikens avgiftsrelaterade lagar, lagar om stöd för skolelever osv). Det finns även färre projektpengar att tillgå tex inom bildningen.
3. Alla kommuner har nu högre driftkostnader bla pga inflation och mycket stora kollektivavtalsenliga löneförhöjningar (stadens största kostnadspost är lönerna). Även andra kostnader har ökat, tex energi- och räntekostnader.
4. Under 2025 har konjunktorens effekter på prognostiserade skatteinkomster överraskat, likaså i alla kommuner. För Raseborgs del är prognosen för 2025 -2,2 miljoner jämfört med budgeten för 2025.
5. Det som också är väldigt likadant i kommunerna är saneringsskulden som börjar vara stor både på infrastruktursidan (tex vattenledningar och gator) och fastigheterna, eftersom större delen av Finland byggdes ut ungefär samtidigt, inkl. skolnätverket för de stora efterkrigstida årskullarna.
6. Till sist; demografin i Finland påverkar alla kommuner; det blir fler äldre och färre yngre invånare, det dör fler än vad det föds. Tillväxten sker framför allt genom utländsk inflyttning.

Det som är Raseborg-specifikt är att staden satsat länge mycket mer på nästan alla delar av sin verksamhet än jämförelsekommunerna. Detta har finansierats bla med en inkomstskatteprocent som var länge unik i Nyland. Det finns goda orsaker till varför Raseborg helt enkelt kostar mer: distanser, stor yta, många levande byar och tätorter samt en stark tvåspråkighet.

Detta förklarar trots allt inte allt, eftersom faktum kvarstår att även när man jämför Raseborg med motsvarande kommuner är driftkostnaderna höga. Man har alltså tagit medvetna beslut gällande stadens sätt att organisera service: nästan allt själv inom stadens organisation, ett exceptionellt utbrett servicenät och en hög eftersträvad kvalitetsnivå på allt. Stadens administration har däremot ansetts vara väldigt effektivt organiserad i jämförelserna, med några få undantag (för låg digitaliseringsnivå och för utspridda stödfunktioner för optimal effektivitet).

När den offentliga ekonomin är nu stramare inom en förutsägbar framtid, blir allt detta mycket mer tydligt. Det finns även tilläggsrisker när det handlar om kommande kostnader, bla inom tågtrafiken som i värsta fall kan bli väldigt dyr för Raseborg efter 2030.

Eftersom Raseborgs budget för 2025 var - 3 miljoner euro, och budgetförslaget för tillfället för 2026 är likaså ca - 3 miljoner euro, har det både behövts återhållsamtåtgärder under 2025 med tanke på de konjunktursrelaterade sjunkande skatteinkomsterna, men framför allt behövs åtgärder som påverkar kostnadsbilden på ett bestående sätt.

Det positiva är:

- Raseborg befinner sig inte i kris eller bland de kommuner i Finland som börjar vara utan verktyg för att förbättra sin ekonomi.
- Raseborg har ett stort kumulativt överskott (ca 25 miljoner euro från de senaste tre årens resultat).
- Raseborg har presterat bättre än någonsin i så gott som alla index, enkät och jämförelser, vare sig det har handlat om invånare, inflyttare, fritidsboende, turister, företagsamhet etc. Det har flyttat fler människor till Raseborg än vad det flyttat bort.
- Arbetslöshetsprocenten har hållits på en lägre nivå än genomsnittet i Nyland eller Finland.
- Det investeras och planeras investeringar i Raseborg; både existerande industrier, försvarsmakten, nyetableringar inom handeln, datacenterindustrin och solkraftverk, och från statens sida i vägnätverket. Energi-infrastrukturens utveckling verkar också gynna Raseborg (vätgaslinjedragningar och utvecklingen

i Joddböle).

Nu gäller det alltså att få stadsorganisationens egen kostnadsbild i balans, samtidigt som staden behöver se till att den tar till vara alla de möjligheter som finns för att öka på intäkterna. Tanken har från första början varit att kontinuerligt anpassa direkt från januari 2025, alltid där det gått utan större principbeslut, dvs organisationen har inte blivit och vänta på ett anpassningsprogram. För de mer strukturella åtgärden behövs ändå en sammanfattning, kalkyler för hela perioden 2025-2028 och en del svåra beslut gällande servicenätverket.

Bilagorna är inte offentliga pga att samarbetsförhandlingarnas resultat fastställs 17.11.2025. Det finns två bilagor: 1) Sammanfattningen av åtgärdsförslag (ppt, text), 2) Sammanfattningen av kalkylerna 2025-2028 (pdf, siffror).

Balanserings- o produktivetsprogrammet är uppbyggt på följande sätt:

Grönt -> påverkar budget och anpassning från 2026, behövs i vissa fall separata mer detaljerade beslut, efter samarbetsförhandlingar och styrelsebeslutet om anpassning. *Tas i beaktande i det sista budgetförslaget till stads och fullmäktige för 2026.* Alla behövliga beslut är inte fullmäktigebeslut, utan programmet omfattar förslag för olika nivåer av beslut (tjänsteinnehavarbeslut, nämndbeslut, stads-beslut och fullmäktigebeslut).

Rött -> påverkar anpassning från 2027-2028, målsättningar/riktlinjer enligt vilka staden arbetar vidare, kan behövas tilläggsbeslut efter utredningar. *Dessa tas inte i beaktande i ekonomiplanen 2027-2028*, tiden räcker helt enkelt inte till för alla noggrannare utredningar som detta skulle kräva och det finns ännu för många osäkerheter i kalkylerna. Däremot jämförs anpassningsprogrammets kalkyler för 2027-2028 kontinuerligt mot ekonomiplanen 2027-2028, och reflekteras sedan i budgeten 2027 och ekonomiplanen 2028-2029.

Svart -> påverkar på längre sikt än balanserings- och produktivetsprogrammets period. Målsättningar/riktlinjer enligt vilka staden arbetar vidare, men beslut tas senare i enlighet med stadens ekonomiska läge och behov då.

Balanserings- o produktivetsprogrammet behandlar förslagen sektorvis, inkl. Raseborgs vatten. Alla har kommit med förslag under följande kategorier:

1. O?rganisationsförändringar
2. Digitaliseringsåtgärder (AI och processautomation)
3. Satsningar (för att inkomstsidan och effektiviteten ska bli bättre)
4. Verksamhetsspecifika åtgärder (strukturella, så att effekten blir bestående och

eventuellt ändrar vårt sätt att jobba)

Koncernbolagen behandlas alla under sina egna kapitlar, ur stadens/ägarens synvinkel för hur de eventuellt kunde bidra till stadens ekonomi.

Helheten ska via fullmäktige 24.11.2025, tillsammans med servicenätplanen, för att kunna tas i beaktande i budgeten 2026.

Stadsdirektören

Stadsstyrelsen omfattar balanserings- och produktivhetsprogrammet 2025-2028.

1. Förslag som påverkar budgeten 2026; separata beslut tas i enlighet med förvaltningsstadgan för de förslag som kräver det (inklusive skickas vidare till fullmäktige i enlighet med förvaltningsstadgan).

2. Förslag som påverkar 2027-2028 eller på längre sikt omfattas som åtgärdsförslag enligt vilka beredningen fortsätter, och tas till separata beslut senare, om förvaltningsstadgan så kräver.

Balanserings- och produktivhetsprogrammet 2025-2028 skickas för kännedom till fullmäktige som en helhet, eftersom fullmäktige i budgetboken för 2025 efterlyst ett anpassningsprogram.

Beslutets behandling

Noterades att tekniska direktören Jan Gröndahl var närvarande under behandlingen av § 473.

Noterades att bildnings- och välfärdsdirektör Tina Nordman var närvarande under behandlingen av § 473.

Noterades att näringslivsdirektör Anna Mäkelä var närvarande under behandlingen av § 473.

Noterades att ekonomichef Jeanette Bäckström var närvarande under behandlingen av § 473.

Noterades att Elin Taipale avlägsnade sig från sammanträdet kl. 21.25 under behandlingen av § 473.

Noterades att näringslivsdirektör Anna Mäkelä avlägsnade sig från sammanträdet kl. 21.51 under behandlingen av § 473.

Diskussion.

Ordförande Thomas Blomqvist meddelade att sammanträdet håller paus kl. 18.03.

Sammanträdet återupptogs kl. 18.27.

Diskussion.

Näringsliv- och sysselsättning

Anders Walls föreslog gällande pkt 4.6 s. 13 en strykning av texten "Upphandlingen om Raseborgs interna kollektivtrafik görs under vintern 2025-2026, enligt servicenivåplan godkänd av näringslivsnämnden. I upphandlingen prioriteras turer som har mest användare. Några turer tas bort från Bosse och överläts till marknadsbaserad bussverksamhet."

I stället föreslog Walls en ny text som lyder: "*Kollektivtrafiken effektiveras motsvarande 10 - 15 % jämfört med budget 2025 så att de mest nyttjade turerna prioriteras.*"

Johan Berglund understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Anders Walls föreslog en ny punkt under pkt 4 Kollektivtrafik, delaktighet som lyder: "*Myndighetsfunktionen inom kollektivtrafiken utvärderas och följs upp under 2026*".

Kati Sointukangas, Heidi Åkerfelt, Riitta Vallin och Ragna-Lise Karlsson understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Anders Walls föreslog gällande pkt 4.12 s. 17 en strykning av texten: "Staden, så som de flesta städer i Finland, växer med utländsk invandring. Raseborg ska även i fortsättningen vara en välkomnande stad, både för kvotflyktingar och arbetskraftsinvandring (attityden till det ena påverkar intresset till det andra). Staden ökar sin kvotflyktingmängd från 25 personer vart tredje år till 50 personer vartannat år".

I stället föreslog Walls en ny text som lyder: "*Staden, så som de flesta städer i Finland, växer med utländsk invandring. Raseborg ska även i fortsättningen vara en välkomnande stad, både för kvotflyktingar och arbetskraftsinvandring (attityden till det ena påverkar intresset till det andra). Staden vidtar åtgärder för att öka arbetskraftsinvandringen*".

Johan Berglund och Ragna-Lise Karlsson understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Stadsmiljö

Anders Walls föreslog en ny text under pkt 3.2 s. 21 som lyder:
"- Försäljningsinkomsterna reserveras som grundkapital för nyproduktion av hyresbostäder."

Johan Berglund understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Anders Walls föreslog en ny text under pkt 4.1 s. 24 som lyder: "*Staden utvärderar skatteeffekterna på att ändra fritidsboende till fast boende*".

Harry Yltävä understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Kati Sointukangas föreslog ett tillägg under pkt 4.4 s. 26 efter meningen
"Möjliggör en större ...": "*Vindkraftens möjligheter på lång sikt i Raseborg utreds*".

Harry Yltävä understödde Sointukangas förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Sointukangas förslag.

Förvaltning och interna tjänster

Diskussion.
Diskussionen avslutad.

Bildning och välfärd

Anders Walls föreslog gällande pkt 1.2 sid 48 en strykning av texten:

"Kulturenheten blir en verksamhetsenhet, verksamheten leds av kultur- och fritidschefen".

Thomas Blomqvist understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Petteri Ahomaa föreslog ett tillägg under pkt 4.14 sid 61: *"Under 2026 utreds olika alternativ så att det i staden finns två gymnasier i stället för dagens tre. Målsättning kostnadsinbesparing och bredare kursutbud. Det här får inte leda till att undervisningens kvalitet lider i årskurserna 7 - 9."*

Harry Yltävä, Riitta Vallin och Kati Sointukangas understödde Ahomaas förslag.

Ordförande meddelade att sammanträde håller paus kl. 21.41.
Sammanträdet återupptogs kl. 21.51

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Ahomaas förslag.

Ragna-Lise Karlsson föreslog att pkt 4.15 andra momentet "Staden utreder att upphöra ... att stöda verksamheten." ändras till att lyda *"Staden utreder att upphöra med egen eftisverksamhet från hösten 2026, och i stället rikta statsandelarna till privata serviceanordnare (ofta olika föreningar eller församlingar). Serviceanordnare kunde ha en egen kategori i hyressubventionsdirektiven eller servicesedlar som kan användas ifall staden inte har ändamålsenliga utrymmen att erbjuda, vilket skulle vara stadens sätt att stöda verksamheten."*

Anders Walls understödde Karlssons förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Karlssons förslag.

Raseborgs Vatten

Diskussion.
Diskussionen avslutad.

Koncernen

Johan Berglund och Kati Sointukangas anmälde jäv gällande pkt 5 s 69 (samfundsjäv) och avlägsnade sig från sammanträdet under behandlingen av denna punkt.

Anders Walls föreslog att på sid 75 Övrigt, skatter intas följande: *"10.2 Staden utreder i samarbete med skatteförvaltningen vilka verktyg som finns för att granska att hemkommun och beskattningskommun ska motsvara varandra."*

Johan Berglund understödde Walls förslag.

Beslut: Stadsstyrelsen beslöt enhälligt enligt Walls förslag.

Diskussionen avslutades.

Beslut Stadsstyrelsen omfattade balanserings- och produktivitetsprogrammet 2025-2028.

1. Förslag som påverkar budgeten 2026; separata beslut tas i enlighet med förvaltningsstadgan för de förslag som kräver det (inklusive skickas vidare till fullmäktige i enlighet med förvaltningsstadgan).

2. Förslag som påverkar 2027-2028 eller på längre sikt omfattas som åtgärdsförslag enligt vilka beredningen fortsätter, och tas till separata beslut senare, om förvaltningsstadgan så kräver.

Balanserings- och produktivitetsprogrammet 2025-2028 skickas för kännedom till fullmäktige som en helhet, eftersom fullmäktige i budgetboken för 2025 efterlyst ett anpassningsprogram.

Verkställighet

Fullmäktige, stadsdirektör, ekonomichef och sektordirektörer samt chefer för sektoradministration

Bilagor Balanserings- och produktivitetsprogram 2025-2028_sammanfattning inklusive stads beslut 18.11.2025

Beslutshistorik

Stadsstyrelsen 27.10.2025 § 437

Beredare

petra.theman(a)raseborg.fi tel 019 289 2004

Raseborgs stad har denna höst många frågor samtidigt under arbete som är beroende av varandra, såsom läget är i nästan alla kommuner i Finland.

Enligt kommunallagen bör inkomster och utgifter vara i balans. Där tar sedan självklarheterna slut. Alla individer kan lätt säga vad en stad ska låta bli att göra och vad man ska satsa på. Då vi ser på frågan ur ett kollektivt perspektiv, vilket staden alltid är, blir frågan mer komplex. Inget onödigt arbete görs i dagens läge inom stadens organisation. Inga enkla sparåtgärder existerar, eller sådana uppgifter, som inte är den viktigaste uppgiften för någon. För att höja på inkomstsidan behövs ett brett samarbete mellan olika aktörer samt även beslut kring satsningar. Därför är processerna av stor betydelse. De ger upplägg för de nödvändiga diskussionerna, men orsakar tyvärr även oro och en del missuppfattningar, samtidigt som de ramar in allt.

Detta är på gång i Raseborgs stad samtidigt som arbetet med produktivitets- och balanseringsprogrammet 2025-2028:

- Budgetprocessen (Budgeten för 2026 och ekonomiplanen 2027-2028 samt investeringsplanen)
- Samarbetsförhandlingar
- Servicenätet (Servicenätsplan 2026-2036)

Budget och ekonomiplan, situationen

Budgetprocessen avslutas med budgetmötet i fullmäktige, som nu är satt till den 15 december. Fullmäktige beslutar dock om skatteprocenterna i enlighet med statens förordningar redan den 10 november. Det är skäl att minnas att budgetförslagen inte kan innehålla sådana beslutshelheter, som innan dess kräver andra beslut, som exempelvis att samarbetsförhandlingarna avslutas eller beslut om servicenät. Spelrummet är rätt begränsat, eftersom de lagstadgade uppgifterna måste skötas. Investeringsplanen bereds samtidigt. Den drar upp riktlinjer för flera år framåt, men är bindande endast gällande det kommande årets budget.

För närvarande ser staden ut att göra ett minusresultat år 2025, och

budgetförslaget för 2026 är på minus (ca -2,8 milj euro), och ekonomiplaneåren likaså (2027: -5,1 milj och 2028: - 4,9 milj). Uppgifterna från finansministeriet och Kommunförbundet gällande kommunernas inkomstprognoser (skatteinkomster och statsandelar) är också alarmerande, dvs anpassningsbehovet är uppenbart och har inte försvunnit. Det kumulativa överskottet som staden lyckats samla de senaste åren är ca +25 milj euro, vilket nu äts upp av alla minusåren.

I år kommer stadsstyrelsens beslut om budgeten, som sedan presenteras för fullmäktige, i december, vilket är rätt sent. Detta orsakas av behovet att ge fullmäktige tid att behandla planen för servicenätet och produktivitets- och balanseringsprogrammet. Vi utgår ifrån att de besluten har en inverkan på det slutliga budgetförslaget.

Processen för samarbetsförhandlingarna

I höst har stadsstyrelsen beslutat att inleda samarbetsförhandlingar för olika funktioner. Arbetsgivarna har en lagstadgad skyldighet att behandla stora frågor tillsammans med representanter för arbetstagarna, innan stora beslut fattas. Samarbetsförhandlingarna betyder att man kan föra förtroendefulla samtal med arbetstagarnas representanter om stadens situation, behov och alternativa sätt att bemöta dem. Eftersom det varit ett känt faktum sedan januari 2025 (inrättandet av en anpassningsram för att balansera ekonomin av den förra stadsstyrelsen) att staden bör balansera ekonomin, har konkreta förslag gällande personalen nu behandlats tillsammans med personalens representanter.

Efter slutförda förhandlingar bekräftas förhandlingsresultatet i stadsstyrelsen. För närvarande är målet att detta sker efter de sista förhandlingsresultaten 10 november. Det eventuella innehållet i dem kan beaktas i exempelvis budget, servicenätsplanen och produktivitets- och balanseringsprogrammet först efter att resultaten av förhandlingarna har bekräftats.

Beroende på hur det ekonomiska läget ser ut, kan samarbetsförhandlingar behövas även senare i samband med produktivitets- och balanseringsprogrammet.

Planen för servicenätet

Det är inte en lagstadgad plikt att upprätta en servicenätsplan, men i många kommuner har man konstaterat att en dylik plan ger den bästa helhetsbilden över var och hur staden planerar att närvara med sina tjänster och i vilken ordning

staden ämnar göra större investeringar till fastigheter i dess ägo. Raseborgs stad har fortfarande cirka 150 fastigheter i sin besittning (de var nästan hundra fler då staden grundades år 2009).

Servicenätsplanen, och speciellt dess beslut inför budgeteringsåret 2026, är helt avgörande om staden ska kunna komma ens nära sin målsättning för anpassning.

Planen för servicenätet omfattar lokaler för småbarnspedagogik, grundskolor, gymnasier, kultur- och fritidstjänster, lokaler för sysselsättningstjänster, lokaler som används av stadsmiljön (bla depåer), social- och hälsovårdens lokaler, räddningstjänsternas lokaler, området kring stadshuset och många andra fastigheter som staden äger (inklusive de bostäder som inte flyttats till hyreshusbolaget).

Det första utkastet av planen för servicenätet har behandlats i stadsstyrelsen och fullmäktiges aftonskola. Avsikten är att fatta beslut i stadsstyrelsen samtidigt med produktivitets- och balanseringsprogrammet. Det har genomgående varit viktigt att vi strävar efter att behandla alla alternativ som påverkar ekonomin möjligast samtidigt med planen för servicenätet. Vi strävar efter att fullmäktige behandlar planen för servicenätet och produktivitets- och balanseringsprogrammet i slutet av november, alltså innan budgetmötet i december.

Anpassningsprocessen

När det gäller behovet till anpassning för kommunerna i Finland är den största orsaken enligt mig förhållandet mellan staten och kommunerna: det råder en fundamental och stor disproportion mellan de plikter och uppgifter som getts kommunerna (inklusive normer) och den finansiering som kommunerna har till sitt förfogande, alltså resurserna. Det finns säkert även kommuner som inte är livskraftiga mer, tex de som präglas av en exceptionellt låg nativitet eller t.o.m. noll-nativitet.

Även om barnantalet sjunker även i Raseborg är staden i sig livskraftig, men även Raseborg behöver säkerställa att läget inte ändras mer negativt, och att man inte lever över sina tillgångar, eller upprätthåller ett servicenät på en skala som motsvarar behovet för den stora nativiteten efter krigsåren.

Den offentliga/kommunala ekonomin i Finland:

- Systemet med statsandelar är sönder efter reformen av social- och hälsovårdstjänsterna (kan eventuellt reformeras från 2027, men kommer

högst antagligen inte att betyda ökad finansiering till Raseborg).

- Nedbantade statsandelar samtidigt som staten överfört stora ärendehelheter till kommunerna och gjort lagförändringar som ökar kostnader men minskar på intäkterna.
- Det finns mindre projektfinansiering att tillgå.
- Högre driftskostnader bland annat på grund av inflation och kollektivavtalseniga löneförhöjningar.
- Högre räntekostnader.
- Lägre skatteintäkter på grund av konjunktur.
- Omfattande reparationsskuld (infra och fastigheter) samt osäkerhet gällande framtiden för social- och hälsovårdens fastigheter.

Särdragen i Raseborg:

- En inkomstskatteprocent (9,3) som är nära medianen i Finland, men en av de högsta i Nyland, som har de lägsta inkomstskatteprocenterna i Finland (Grankulla, H:fors, Esbo)
- Ovanligt omfattande servicenät

Programmet gäller åren 2025-2028 och sammanfaller rätt bra med åren för budgeten och ekonomiplanen. Stadsstyrelsen har satt som numeriskt mål -9 miljoner euro för driftskostnaderna till och med slutet av 2028 (jämfört med 2024) och +3 miljoner euro mer intäkter till och med utgången av år 2028.

Eftersom problemen är strukturella behöver vi närma oss ärendet genom strukturella reformer så långt som det är möjligt. Strukturella reformer innebär en förnyelse av organisationsstrukturen som påverkar driftskostnaderna, samt förändringar som gäller effektiviteten och produktiviteten av funktionerna, dvs *hur* vi gör saker. Reformerna kommer att handla bla om digitalisering, en bättre processautomation och tydligare processer överlag, artificiell intelligens, utnyttjande av data, olika förändringar i den interna faktureringen/kostnadsfördelningen, att rensa bort eventuella överlappningar och/eller olika strategiska satsningar.

Vi kommer även att noggrant analysera hur mycket mer staden finansierar vissa funktioner jämfört med de intäkter de genererar och den direkta finansieringen av staten. Målet bör vara att en möjligast stor andel av sådana icke-lagstadgade funktioner fungerar mer kostnadsneutralt.

Ett mål är även att närma oss service ur ett bredare perspektiv; producerar vi i framtiden något genom en hybridmodell (en del internt, en del köpta tjänster) och hur förhåller vi oss till den tredje sektorn; är det i vissa fall mer lönsamt att finansiera dem än att producera tjänsten själv?

Enligt beräkningar från FCG torde vi ha utrymme för effektivisering, eftersom vi i dagens läge producerar så gott som allt till ett dyrare pris än jämförelsekommunerna (inklusive de tvåspråkiga och geografiskt omfattande eller till invånarantalet motsvarande stora kommuner). Vi har satsat och det är ett fint utgångsläge. Bättre så än att vi skulle vara tvungna att effektivera sådant som färdigt saknar den möjligheten. Det faktum att Raseborg närmar sig jämförelsekommunerna är inte en kollaps.

Raseborgs resultat är koncernens resultat. Därmed är det viktigt att även behandla koncernens (dvs bolagens) andel i produktivitet och balanseringsfrågorna.

Raseborg kan fortfarande närma sig utmaningen på ett analytiskt sätt, också gällande våra egna processer och verksamhet, men framför allt gällande vår service och på några punkter tom förbättra den.

På mötet presenteras det första utkastet till programmet. I ett senare skede presenteras kalkylerna som är kopplade till de föreslagna åtgärderna.

Stadsdirektörens förslag

Stadsstyrelsen noterar informationen om hur arbetet framskrider med produktivitets- och balanseringsprogrammet 2025-2028 och remitterar ärendet för vidarebehandling.

Beslutets behandling

Noterades att tekniska direktören Jan Gröndahl var närvarande under behandlingen av § 437.

Noterades att bildnings- och välfärdsdirektör Tina Nordman var närvarande under behandlingen av § 437.

Noterades att näringslivsdirektör Anna Mäkelä var närvarande under behandlingen av § 437.

Noterades att Johan Berglund avlägsnade sig från sammanträdet kl. 21.21 under behandlingen av § 437.

Diskussion.

Ordförande Thomas Blomqvist meddelade att sammanträdet håller paus kl. 19.47.

Sammanträdet återupptogs kl. 19.55.

Diskussion.
Diskussionen avslutades.

Beslut Stadsstyrelsen noterade informationen om hur arbetet framskrider med produktivitets- och balanseringsprogrammet 2025-2028 och remitterade ärendet för vidarebehandling.

Verkställighet

Beredningen

Beslutshistorik

Stadsstyrelsen 18.8.2025 § 320

Beredare

petra.theman(a)raseborg.fi; jeanette.backstrom(a)raseborg.fi

Bakgrund och sammanfattning

Fullmäktige beslutade vid budgetbehandlingen för år 2025 (2.12.2024 § 130) att staden ska bereda ett program för balansering av ekonomin. Stadsstyrelsen beslöt om anpassningsramen och innehållet i ett blivande balanseringsprogram på sitt möte 27.1.2025 (§40). Därefter har processen framskridit enligt beslutet, med separata utredningar och jämförelser speciellt i de helheter som nämndes i beredningen och beslutet. Efter kommunalval våren 2025 har en första aftonskola hållits till nya stadsstyrelsen samt fullmäktiges, tekniska nämndens och bildningsnämndens presidier om anpassningsåtgärder och behov (juni 2025).

Anpassningsramen och anpassningsprogrammet behandlas på hösten 2025 i samma takt med budgetramen, budget och ekonomiplanen 2026-2028 samt investeringsplanen.

Under hösten 2025 behandlar staden dock redan beslutsförslag, i enlighet med beslutet om att anpassningen behöver starta redan under 2025, i strukturella frågor som stadens organisationsmodell samt servicenätets åtgärdsplan.

För att anpassningsprogrammet kan utarbetas och behandlas samtidigt

med budget och ekonomiplan 2026-2028 behöver man med nya stadsstyrelsen diskutera om målet för anpassningen uttryckt i euro är fortsättningsvis den samma som den bedömdes vara i januari 2025, dvs anpassningsramen. Beredningen innehåller därför en uppdatering om den omfattande lägesbeskrivningen och ett förslag till beslut om den ekonomiska och tidsmässiga ramen för balanseringsprogrammet, vad balanseringsprogrammet kommer att innehålla och hur processen kommer att se ut.

En balanserad ekonomi som möjliggör kontrollerad tillväxt ligger i alla raseborgars intresse. Med en balanserad ekonomi tryggar vi våra tjänster, möjligheten att finansiera även icke-lagstadgade uppgifter och framför allt förutsättningarna för ett gott liv och ett livskraftigt näringsliv.

Raseborgs ekonomi är för närvarande relativt stabil, men på grund av stadens ökade investeringar, statens beslut som påverkar kommunerna, konjunkturläget som påverkar skatteinkomsterna och till viss del en klart högre kostnadsstruktur än genomsnittet måste vi fortsätta med strukturella reformer.

En utomstående utredning som gjordes i slutet av år 2024 innehöll en kalkyl om kostnadstrycket, en analys och jämförelser av driftsekonomin samt en bedömning av anpassningspotentialen. Den visade att stadens nuvarande ekonomiska situation möjliggör budgetunderskott under enskilda år. Staden bör dock anpassa sin kostnadsstruktur för att i tid undvika en kronisk försämring av ekonomin.

I synnerhet en stor fastighetsmassa och en geografiskt decentraliserad servicestruktur (som inte ännu utnyttjat i tillräcklig grad entreprenadlösningar och digitalisering) orsakar drifts- och personalkostnader, samt minskar också flexibiliteten när snabba förändringar behövs.

Staden kan alltså göra en kontrollerad och smart anpassning, men detta kräver samarbete, det vill säga en gemensam förståelse av lägesbilden och fungerande metoder.

Anpassningsbehov

Utsikterna för Raseborgs ekonomi för 2026-2028 uppvisar, utan anpassningsåtgärder, ett underskott under alla dessa år. Utvecklingen av utgifter och inkomster är inte i balans. Ökningen av verksamhetskostnaderna, särskilt inom bildningsväsendet, överstiger betydligt ökningen av finansieringen.

Investeringsnivån håller på att öka betydligt, i synnerhet på grund av de omfattande renoveringsprojekt som skolorna behöver en efter en, och på grund av behoven att renovera infrastrukturen.

Nivån på investeringarna i Raseborg har under de senaste tio åren varit cirka hälften av de finländska kommunernas genomsnittliga investeringsvolym (euro/invånare), vilket innebär att investeringsskulden har ackumulerats. Detta beror på att staden under lång tid hade byggt upp ett kumulativt underskott som omöjliggjorde stora investeringar. Olika kast i anslutning till statligt stöd, inkl. coronastöd, har också fördunklat bilden av en hurdan servicestruktur staden har råd med. Därför ökar stadens lånestock, och därmed också räntekostnaderna. Även avskrivningar påverkar stadens resultat mer än tidigare.

Samtidigt bör man också kunna investera i sådant som möjliggör tillväxt, inte bara sådant som gäller renoveringsskulden och som upprätthåller verksamhet. Detta betyder bland annat planläggningsarbete, nya bostadsområden, tomter som möjliggör industriell verksamhet samt infrastruktur i anslutning till dessa, såsom nya gatuområden och vattenledningar.

Skolor och småbarnspedagogik hör till stadens kärnverksamhet. Denna service omfattar flest kommuninvånare, personal, ekonomiska resurser och fastigheter. *Den långsiktiga balansen i ekonomin förutsätter helt enkelt att man lyckas ordna tjänsterna inom bildningen på ett ekonomiskt hållbart sätt.*

Minskningen av antalet barn har redan gradvis försvagat stadens statsandelsinkomster. Det tidigare stödet till små gymnasier har ändrats till kommunspecifikt gymnasiestöd (Raseborg med tre gymnasier på 27 500 invånare är en av Finlands största "förlorare"). Bildningssektorns (särskilt småbarnspedagogikens) tidigare stora möjligheter till projektfinansiering har minskat, och inkomsterna inom småbarnspedagogiken har på grund av lagändringarna i praktiken stannat av. Därför är det helt avgörande att utgiftsutvecklingen inom bildningen anpassas i motsvarande grad.

Åren 2025-2027 utsätts för stora ytterligare nedskärningar i statsandelarna på grund av lagen om välfärdsområdenas finansiering. För Raseborgs helhetskassa har dessa sk. sote-svansar i praktiken betytt att den tilläggsfinansiering smalt bort som man skulle få för det nya ansvarsområdet från 2025, dvs arbets- och närings servicen. Staden har alltså redan anpassat sin kostnadsstruktur en hel del inför 2025.

Statens lagstiftningsförändringar som är förpliktande för kommunerna (till exempel lagar om småbarnspedagogik, byggande och integrationsservice),

statens egna anpassningsåtgärder och i synnerhet den pågående reformen av kommunernas statsandelar (flyttad från år 2026 till år 2027) innebär en kontinuerlig risk för stadens ekonomiplanering på kort, medellång och lång sikt. Ingenting tyder på att statsandelsreformen skulle betyda mer statlig finansiering, tvärtom.

En detalj som väcker oro är statens svårighet att avveckla normer och detaljerade bestämmelser som identifierats som kostnadsförhöjande och byråkratiökande, trots regeringsprogrammets ambitioner. Ett exempel är de krav som ställs på kommunerna i fråga om lagstadgade veterinärtjänster inom miljöhälsovården (med Hangö som ansvarig kommun). Kostnaderna för att ordna denna utmanande veterinärjour har ökat explosionsartat på kort tid, och utan avveckling av normerna måste kommunen i framtiden förbereda sig på ytterligare kostnadsökningar.

Enligt budgeten och ekonomiplanen uppgår stadens kumulativa underskott till cirka - 13 miljoner euro för åren 2025-2027. Ett annat sätt att uttrycka detta är att om budgeten och ekonomiplanen 2026-2028 genomförs som sådana utan anpassning, skulle staden på samma utgiftsnivå uppskatta att överskottet sannolikt skulle ha använts vid utgången av 2028.

Kommunallagen stiftar även tydligt kring kommunernas möjligheter till underskott och vilka följderna kan vara.

Ett anpassningsbehov på 10-15 % av verksamhetsbidraget, vilket har varit typiskt för finländska kommuner de senaste åren, motsvarar för Raseborg 8,7-12,6 miljoner euro. Den främsta orsaken till underskottet är alla de faktorer som nämnts ovan, men även de betydande löneökningarna enligt kollektivavtal och övrig inflation.

Den av konsulten kalkylerade anpassningspotentialen är cirka 16,9 miljoner euro, om man jämför kostnaderna per invånare i Raseborg med kommuner av motsvarande storlek. Raseborgs geografiska omfattning pga. kommunsammanslagningar och behovet av tvåspråkiga tjänster gör det dock orealistiskt att nå en sådan sänkning av driftskostnaderna, eftersom detta skulle kräva dramatiska förändringar i skol- och dagvårdsnätet samt en betydande försämring av andra närtjänster och icke-lagstadgade tjänster.

Syftet med produktivitets- och balanseringsprogrammet är att vända den försämrade ekonomiska utvecklingen så att det under åren 2025-2028 görs ett sammanlagt nollresultat beräknat kumulativt under dessa år och stadens ekonomiska struktur är i balans i slutet av perioden. Detta innebär att det redan under åren 2025-2026 är viktigt att förbättra stadens resultat. Det finns ingen tid

att förlora eftersom strukturella åtgärder ger inte ekonomisk effekt direkt.

Utsikter på längre sikt

Utsikterna för stadens ekonomi i slutet av 2020-talet visar inga tecken på "självförbättring" om den planerade stora investeringstakten fortsätter och det inte sker någon snabb och mycket stor förändring i fråga om skatteinkomsterna eller statsandelarna. Tyvärr har utsikterna försämrats i om konjunkturläget, stigande arbetslöshetskostnader och sjunkande skatteintäkter.

Den högsta räntenivån har hoppeligen redan passerat, men det finns knappast någon återvändo till nollräntenivån. Mot slutet av decenniet har största delen av de nuvarande lån med fast ränta som är bundna till en mycket låg räntenivå återbetalats. Detta innebär att staden år 2030 betalar uppskattningsvis 3,1 miljoner euro i räntekostnader per år, medan räntekostnaderna under de senaste åren har varit under 200 000 euro.

Raseborg är inflyttningspositiv, men inte ännu i tillräckligt stor grad. Inflyttningen från utlandet till Raseborg bör öka ytterligare om staden vill bli en tillväxtkommun - dvs. neutraliseringen av demografieffekten - eftersom nästan alla städer i Finland växer endast med hjälp av invandring från utlandet. Om staden växer mer, syns detta bl.a. som ökade skatteinkomster och inkomster från försäljning av mark.

Inkomstskatteintäkterna i Raseborg har haft en god utveckling de senaste åren, men per person är de fortfarande blygsamma jämfört med andra nyländska kommuner. En mer omfattande inflyttning av fritidsboende till Raseborg är ett möjligt positivt scenario. *Utvecklingen av antalet barn i Finland på riksnivå är sådan att även i de bästa scenarierna minskar antalet barn i staden jämfört med nuläget, även om inflyttningen av barnfamiljer ökar.* Undersökningar och demografiska trender visar tyvärr att byskolor inte korrelerar med inflyttning i den omfattning och på det sätt som man ofta tror.

Intäkterna från samfundsskatten är låga i Raseborg och dessutom är de givetvis i hög grad beroende av konjunkturerna. Raseborg får för närvarande samfundsskatt ca 0,2 procent av samfundsskatterna inom hela kommunsektorn, medan stadens invånarantal är ca 0,4 procent av kommunernas invånarantal. I förhållande till sin storlek har Raseborg alltså tillväxtmöjligheter i fråga om samfundsskatteintäkter, även om intäkterna av skatteslaget i fråga i huvudsak går till staten och välfärdsområdena.

Stadens ekonomi påverkas stort av sysselsättningsutvecklingen. Enligt de senaste utredningarna (Statistikcentralen) är Raseborg den företagstätaste kommunen i Finland i kategorin 20 000-50 000 invånare, och av kommuner med över 20 000 invånare ligger Raseborg på andra plats genast efter Helsingfors. Denna situation och attityd ger en utmärkt grund, men det behövs fler tillväxtorienterade och tillväxtinriktade företag och mera klusters. Försäljning av fungerande små och medelstora företag, inte nedläggning, t.ex. i samband med ägarens pensionering, är av yttersta vikt. Turismens internationella och stora potential, inklusive dess inverkan på många andra näringsgrenar, bör inses och satsas på.

Utvecklingen av sysselsättningen kan i viss mån påverkas genom stadens egna åtgärder, men staden är också beroende av konjunkturer och andra aktörers beslut. Sysselsättningsutvecklingen påverkar inte bara indirekt (skatteinkomsternas utveckling) utan också i högre grad stadens resultat direkt i form av böter som hänför sig till arbetslöshetens varaktighet.

Om den planerade nya verksamheten i Joddböle i Ingå genomförs (ca 15-20 minuter från Svartå och Karis), är det obestridligt att den skulle ha en betydande inverkan på sysselsättningen i regionen, men eventuellt också på inflyttningen till staden och annan företagsverksamhet, samt på samfundsskatteintäkter genom olika tjänster och underleverantörsavtal. Andra utvecklingsvägar som påverkar samfundsskatten och där Raseborg ska vara proaktiv och ha en positiv förhållning är bl.a. planerna för nationella vätgasnätverk (en betydande möjliggörare av energiintensiv verksamhet) och försvarsindustrins och försvarets framtidsutsikter i Raseborg.

En stor kostnadsrisk finns inom kollektivtrafiken och mer specifikt kostnaderna för närtågtrafiken, som är planerade att överföras till kommunerna från 2030. Speciellt om Västbanan förverkligas påverkar dessa Raseborg negativt i mångmiljonklassen.

Kraftverksskatten är en form av fastighetsskatt och den är tills vidare den enda skatteklass vars inkomster kommunerna får behålla till fullt belopp. Intäkterna från kraftverksskatten i Raseborg är för närvarande blygsamma, ca 64 000 euro per år, och hänför sig närmast till vattenkraftverk, medan de för många kommuners del redan utgör en betydande andel av kommunens inkomster. Om de planerade solkraftsparkerna genomförs har de en direkt och konkret inverkan på stadens skatteinkomster, men på grund av långa planerings-, tillstånds- och byggprocesser kan de tidigast förväntas åren 2027-2028. Främjandet av vindkraft har inte ännu varit aktuellt i Raseborg på grund av stadens gällande riktlinjer och av orsaker som hänför sig till försvarsmakten, även därför är det viktigt att man

förhåller sig i grunden positivt till solkraftplanerna.

Underklasserna för fastighetsskatten i Raseborg är låga: enligt Egnahemsförbundets utredning år 2024 var de kommunvisa kostnaderna för 150 m² standardhus i Raseborg rentav de lägsta i Finland. Den största ökningen av fastighetsskatteinkomsterna uppnås genom att myndigheternas databas uppdateras, samt genom ökad företags- och industriverksamhet, t.ex. nya aktörer inom handeln och datacenterprojektet i Bäljars.

Stadens lånestock uppgick i slutet av år 2024 till ca 106 miljoner euro, medan lånestocken i slutet av 2021 var ca 111 miljoner euro. Lånestocken har blivit mer hållbar på grund av de senaste årens noggrant planerade verksamhet och överskotten. I Raseborg var lånebördan 30.6.2025 ca 110 miljoner -> 4 074 euro/invånare (27 002 invånare per 30.6.2025), vilket är ett relativt medelstort tal i den nationella jämförelsen.

Tack vare ett gott ränteskydd har inte heller räntehöjningen ännu reflekterats i ökade räntekostnader. Lånestocken möjliggör således vissa riktade investeringar i enlighet med stadens strategi, men investeringarna bör noggrant övervägas och spridas över en tillräckligt lång tidsperiod så att lånestocken och räntekostnaderna hålls på en hanterbar nivå i förhållande till stadens ekonomiska storlek. Stadens lånestock ökar betydligt under planeringsåren. Utvecklingen av stadens driftsekonomi påverkar för sin del investeringsmöjligheterna. Ett starkare årsbidrag ger större spelrum för finansiering av investeringar.

Stadens ekonomiska utveckling kommer även i fortsättningen att vara starkt beroende av den enkla heliga treenigheten: skatteinkomsternas utveckling, statens åtgärder och driftkostnadsstrukturen.

De viktigaste metoderna för ekonomisk anpassning

Stadens ekonomi behöver anpassas på flera sätt för att vara i balans vid decenniets slut. **Målet är att prioritera strukturella lösningar och produktivitätsåtgärder som så lite som möjligt påverkar kvaliteten av stadens service.** Det är helt avgörande att kunna beakta befolkningsförändringarna, i synnerhet minskningen av antalet barn, och de förändringar av servicebehov det medför, så att staden kan fatta välgrundade beslut baserade på noggranna analyser och konsekvensbedömningar.

De lagstadgade skyldigheterna ska uppfyllas under alla omständigheter, samtidigt som det också ska vara möjligt att göra riktade satsningar enligt

stadens strategi (nuvarande och kommande).

Verksamhetsutgifter

Att balansera betyder i klartext att man behöver a) prioritera och välja bort och b) använda tillgängliga medel (inkl. fastigheter och personalen) effektivare. En central del av balansering är att jämföra verksamhetsutgifterna med motsvarande kostnader i jämförbara kommuner och det nationella genomsnittet. Orsakerna till att vissa verksamheter i Raseborg är dyrare än genomsnittet har analyserats djupare.

Själva anpassningsprogrammet behöver ta ställning till driftkostnadsåtgärder speciellt inom följande verksamheter:

- Stödtjänster, kanslitjänster och upphandling/inköp av varor och tjänster
- Småbarnspedagogik
- Grundläggande utbildning
- Gymnasier
- Kosthåll och lokalvård
- Morgon- och eftermiddagsverksamhet
- Sysselsättningstjänster

Stadens budgeterade verksamhetsutgifter för 2025 uppgår till 111,6 miljoner euro. Målet med produktivitets- och balanseringsprogrammet är att *två tredjedelar av det totala anpassningsbehovet uppnås genom justeringar av dessa kostnader.*

Under perioden 2026-2028 strävas efter en minskning av verksamhetsutgifterna (inkl. personalkostnader) kumulativt med totalt 9 miljoner euro, vilket motsvarar 2,25 miljoner euro per år. Detta är 2/3 av de ca 12 miljoner euro som behövs. Av detta bör man sträva efter att genomföra så mycket som möjligt redan före utgången av 2026. Det preliminära anpassningsmålet för driftsekonomin fördelas i detta skede mellan sektorerna, inkl. Raseborgs vatten, baserat på deras verksamhetsutgifter, men denna fördelning kan komma att justeras. *Det är viktigt att notera att anpassningsmålen för verksamhetsutgifterna inte kan uppnås utan beslut om servicenätet, vilka förväntas fattas hösten 2025.*

Anpassningen för 2025 har redan påbörjats med 5 miljoner euro; jämfört med den första budgetramens underskott på -8 miljoner euro har underskottet i budgeten reducerats till -3 miljoner euro. Det kumulativa underskottet (anpassningsbehovet det ovan nämnda ca 12 miljoner euro) skulle alltså ha varit större utan denna strama budgeteringsprocess för 2025. Stadens skatteintäkter

för 2025 är enligt Kommunförbundets prognos (maj 2025) ca 1 miljon euro lägre än under budgeteringen. Det här betyder att snabba åtgärder behövs redan i september 2025 för att hålla underskottet 2025 i styr.

För att förbättra effektiviteten bör budgeterings- och kostnadsuppföljningssystemen förbättras, med incitament för sparande. I praktiken försvårar det nuvarande systemet på avdelningsspecifik, inte sektorspecifik, bindningsnivå anpassningen till de överraskningar som kommer under året utan behov för tilläggsanslag. Dessutom är det viktigt att hitta ett sätt som i sig inte uppmuntrar till att spendera allt som beviljats, utan snarare till att hitta effektivitet och kostnadsbesparingar.

Personalkostnader

Personalkostnaderna utgör cirka 59 % av stadens driftsekonomi, vilket gör dem avgörande för den ekonomiska utvecklingen. Målet bör vara hållbar anpassning. Sedan Raseborg grundades har personalstyrkan, exklusive social- och hälsovårdspersonal, minskat med cirka 120 årsverken genom samarbetsförhandlingar.

Permittering ska inte höra till urvalet av metoder på grund av tidigare dåliga erfarenheter: inverkan på en hållbar förbättring av det ekonomiska resultatet är obefintlig, och permitteringar förlamar organisationens verksamhet och effektivitet under en lång tid. Staden ska även i utmanande tider kunna attrahera kompetent och motiverad sakkunnig personal.

Man bör komma ihåg att stadens händer är bundna i lönefrågor när det gäller kollektivavtal. Detta utgör också *en stor risk med tanke på programmets framgång; den överenskomna ramen kan behöva skärpas om man på riksnivå kommer överens om större löneförhöjningar än väntat.* Det är inte möjligt eller lagenligt att genomföra en lönesänkning över hela linjen, men programmet ska givetvis ta ställning till andra processer och möjligheter i anslutning till löneförhöjningar.

Följande åtgärder kan däremot övervägas för att uppnå mer permanenta lösningar, vid behov genom samarbetsförfaranden:

- Utläggning av vissa funktioner på entreprenad, speciellt sk. hybridmodeller där en del av verksamheten leds och sköts in-house, medan andra delar kan vara upphandlade.
- Omstrukturerings av arbetsmetoder, inklusive organisationsförändringar, framför allt för att effektivisera användningen av personal inom stödfunktioner och för att

förbereda organisationen för digitalisering och AI-utveckling.

- Omplacering av personal till andra lediga tjänster som bör fyllas i samband med effektiviseringar av servicenätet.
- Effektivisering av interna beställar- och producentverksamheter, bland annat genom en reform av intern fakturering och omfattande men förnuftiga digitala satsningar.
- Nya förfaranden i samband med behov på ersättande personal, i synnerhet i samband med pensioneringar och uppsägningar.
- Nya ordinarie eller visstidsanställningar inrättas inte utan prövning eller lagstadgad tvång (t.ex. dimensioneringen av daghem).
- Andra möjliga lösningar.

Det är viktigt att kostnaderna för och nyttan av stödtjänsterna riktas noggrant till verksamheterna. Detta är den bakomliggande motiveringen till att stödtjänsten finns eller har den omfattning den har. De så kallade demokratitjänsterna, det vill säga stadens förvaltning, behöver omstruktureras för ännu mer effektiv användning av resurserna, en jämn servicenivå och bättre ersättarfunktioner.

Verksamhetsintäkter och försäljning av tillgångar

Stadens verksamhetsintäkter uppgick till cirka 24 miljoner euro under 2024. För att balansera budgeten har de flesta klientavgifter och taxor höjts inför 2025, även om vissa avgiftsnivåer begränsas tydligt av lagstiftningen.

Hittills har staden inte systematiskt följt kostnadsutvecklingen eller säkerställt att klientavgifterna bättre motsvarar kostnaderna. Ett regelbundet arbete med att justera taxornas nivå behövs för att undvika ovanliga och omfattande engångshöjningar. Samtidigt bör staden se över helheten av kostnadsfria tjänster, inklusive systemet med hyressubventioner.

Engångsintäkter kan också genereras genom att sälja stadens fastighetsbestånd och tomtmark. Avskrivningarnas storlek inverkar ofta bokföringstekniskt så att det är svårt att få en större inkomst från fastighetsförsäljning. Försäljningen förbättrar dock likviditeten när driftskostnaderna sjunker, vilket innebär att behovet av upplåning minskar i samband med investeringar. Enligt konsultutredningen har stadens externa verksamhetsinkomster från försäljning av tomter och hyresintäkter varit ungefär hälften av motsvarande inkomster i jämförelsekommunerna.

För att förbättra denna situation ska staden utveckla och skärpa sin markanvändningspolitik med hjälp av uppdaterade program och förnyade principbeslut om tex användningen av planläggningsresurser. Dessa program

ska prioriteras i början av den nya fullmäktigeperioden, parallellt med utvecklingen av en ny strategi. Staden bör aktivt planera en tomtreserv som motsvarar efterfrågan och effektivisera marknadsföringen och försäljningen av både stadens och privata tomter.

Prioritering av investeringar

Investeringarna måste granskas i sin helhet, särskilt ur ett tidsmässigt perspektiv. Ett nytt, mer bindande beslut om servicenätsplanens åtgärder måste fattas, där de långsiktiga kostnadseffekterna av åtgärderna beräknas så noggrant som möjligt. Investeringarna ska kopplas starkt till den generalplan som är under beredning och till utvecklingsbilden för Raseborg. För investeringarna fastställs ett tak i programmet, inom vilket man kan röra sig mellan olika år.

Investeringarna ska alltid granskas med tanke på olika modeller, till exempel förutom byggande i egen balansräkning även sk. sale and lease -modeller där det är möjligt, och där servicebehovet sannolikt kommer att förändras inom cirka 10 år. Alla större projektplan behöver ta i beaktande den existerande fastighetsmassan, med tanke på klimatavtryck, samt eventuella andra servicebehov som staden eller andra offentliga aktörer har i samma område.

Höjningar av skattesatserna

Produktivitets- och balanseringsprogrammet ska även omfatta en analys av skattemässiga lösningar. Inkomstskattenivån (9,3) i Raseborg är dock en sådan i jämförelse inom Nyland att en höjning av den inte kan anses vara den primära lösningen, såsom i många andra kommuner. Fokus bör ligga på att granska fastighetsskatten, med en eventuell liten höjning från 2027.

Övriga helheter som har lyfts fram för granskning

Hela stadskoncernen, det vill säga de bolag som staden äger, ska bidra till att stärka ekonomin. Koncernstyrningen behöver förbättras med nya bolagsspecifika mål, inklusive ekonomiska förväntningar på tillväxt och intäkter.

Beslut om social- och hälsovårdsfastigheter ska fattas med omfattande ekonomiska konsekvensanalyser för att säkerställa långsiktig hållbarhet.

Process

Balanseringsprogrammet som helhet är en lång process som vid behov kan

ändras.

1. Fullmäktiges beslut om behovet av ett balanseringsprogram (december 2024).
2. Stadsstyrelsens beslut om ramarna för balanseringsprogrammet: mål i euro, tidsram och innehåll (januari 2025).
3. Tjänsteinnehavrararbete som förbereder beslut och riktlinjer i balanseringsprogrammet (februari-augusti 2025).

Arbetet har omfattat bland annat:

o Fördjupade tilläggsutredningar och åtgärdsförslag för de driftskostnader där Raseborg överskrider den genomsnittliga kostnadsnivån för samma kommunkategori, inkl uppskattning av skolnätets omfattning med hänsyn till ekonomisk hållbarhet och befolkningsutveckling.

- Ekonomiska kalkyler/uppskattningar om servicenätplanets olika åtgärders inverkan på årliga driftkostnader och engångskostnader/inkomster. Utredning av det interna faktureringsystemets förbättringsbehov, allokeringen av kostnader för stödtjänster samt andra interna system/processer som direkt påverkar ett mer ekonomiskt verksamhetssätt. Jämförelser mellan egen och extern produktion samt eventuella ändringsförslag. Översyn av budgeterings- och kostnadsuppföljningsprocesserna samt förslag till förbättringar som påverkar resultatet. Förslag relaterade till koncernstyrningen som påverkar resultatet, inklusive beslut om social- och hälsovårdsfastigheter. En mer detaljerad redogörelse för utvecklingen av antalet anställda över tid. En mer detaljerad ram och strategi för planläggning, markanvändning och fastighetsförsäljning med hänsyn till intäkterna. Förtydligande av verksamhetsprocesser och mål för solkraftparker. Förhöjning av klientavgifter på en mer hållbar nivå. Nya verksamhetsprocesser för hantering av företagsetableringar.

Obs! Vissa delar kommer som separata egna beredningar och beslut innan balanseringsprogrammet godkänns.

Obs! Vissa frågor omfattas av samarbetsförfaranden med berörda parter.

4. Fastställande av anpassningsramen av nya stadsstyrelsen (augusti 2025).
5. Behandling och beslut om organisationsförändringar i stadsstyrelsen och fullmäktige (september-oktober 2025).
6. Behandling och beslut om servicenätsplanen och dess åtgärdsprogram i stadsstyrelsen och fullmäktige (september-oktober 2025).

7. Behandling i stadsstyrelsen av anpassningsprogrammet (oktober) under samma möten som budget och ekonomiplan 2026-2028 behandlas.

8. Fullmäktiges beslut om "Raseborgs produktivitets- och balanseringsprogram 2026-2028" under samma möte som beslut om budget och ekonomiplan 2026-2028 samt skatteprocenter tas (november 2025).

9. Uppdatering av centrala program som stöder tillväxt (före maj 2026).

Stadsdirektörens förslag

Stadsstyrelsen beslutar att man fortsätter med produktivitets- och

balanseringsprogrammet, som inletts i januari 2025.

Stadens ledningsgrupp, tillsammans med ekonomichefen, ansvarar för att utarbeta programmet med samma tidtabell för beslutsbehandling som budget och ekonomiplan 2026-2028. Vid behov kan extern konsultation användas enligt tidigare beslut.

Stadsstyrelsen ska följa upp programmet efter att det godkänts av fullmäktige. Programmet ska ta hänsyn till synpunkter från personal, påverkansorgan samt andra intressentgrupper och säkerställa att lagstadgade samarbetsförfaranden följs då de behövs.

Utgående från nuvarande ekonomiplan ska stadens driftskostnader (inkl. personalkostnader) anpassas med nio miljoner euro före utgången av år 2028. Staden ska sträva efter att hitta cirka tre miljoner euro i resultatpåverkande åtgärder från andra håll, bland annat genom att granska investeringar och öka både stadens och stadskoncernens inkomster.

Anpassningssumman utvärderas kontinuerligt på basen av det gällande ekonomiska läget. Verkningarna av stora strukturella förändringar och praktiska åtgärder bör utvärderas med förhandsbedömning av konsekvenser (EVA).

En aftonskola för fullmäktige ordnas 1.9.2025.

Beslutets behandling

Noterades att tekniska direktören Jan Gröndahl var närvarande under behandlingen av § 320.

Noterades att bildnings- och välfärdsdirektör Tina Nordman var närvarande under behandlingen av § 320.

Noterades att näringslivsdirektör Anna Mäkelä var närvarande under behandlingen av § 320.

Noterades att ekonomichef Jeanette Bäckström var närvarande under behandlingen av § 320.

Diskussion.

Diskussionen avslutades.

Beslut

Stadsstyrelsen beslöt att man fortsätter med produktivitets- och balanseringsprogrammet, som inletts i januari 2025.

Stadens ledningsgrupp, tillsammans med ekonomichefen, ansvarar för att utarbeta programmet med samma tidtabell för beslutsbehandling som budget och ekonomiplan 2026-2028. Vid behov kan extern konsultation användas enligt tidigare beslut.

Stadsstyrelsen ska följa upp programmet efter att det godkänts av fullmäktige. Programmet ska ta hänsyn till synpunkter från personal, påverkansorgan samt andra intressentgrupper och säkerställa att lagstadgade samarbetsförfaranden följs då de behövs.

Utgående från nuvarande ekonomiplan ska stadens driftskostnader (inkl. personalkostnader) anpassas med nio miljoner euro före utgången av år 2028. Staden ska sträva efter att hitta cirka tre miljoner euro i resultatpåverkande åtgärder från andra håll, bland annat genom att granska investeringar och öka både stadens och stadskoncernens inkomster.

Anpassningssumman utvärderas kontinuerligt på basen av det gällande ekonomiska läget. Verkningarna av stora strukturella förändringar och praktiska åtgärder bör utvärderas med förhandsbedömning av konsekvenser (EVA).

En aftonskola för fullmäktige ordnas 1.9.2025.

Verkställighet

Ledningsgruppen och ekonomichefen

RASEBORG
RAASEPORI

Balanserings- o produktivhetsprogram 2025-2028

Tasapainottamis- ja tuottavuusohjelma 2025-2028

BAKGRUND allmänt / TAUSTA yleistä

Offentlig/kommunal ekonomi i Finland:

- Ett söndrigt statsandelssystem efter sote-reformen.
- Minskade statsandelar samtidigt med stora nya uppgiftshelheter från staten.
- Färre projektpengar att tillgå.
- Högre driftkostnader bla pga inflation och kollektivavtalsenliga löneförhöjningar.
- Högre räntekostnader.
- Lägre skatteinkomster pga konjunktur.
- Saneringsskulden är stor (infra och fastigheter).

Raseborg-specifika:

- En inkomstskatteprocent (9,3) som är nära finländsk median % men bland de högsta i Nyland.
- Ovanligt omfattande servicenätstruktur.

• Julkinen/kunnallinen talous Suomessa:

- Valtionosuusjärjestelmä on rikki sote-uudistuksen jälkeen.
- Vähentyneet valtionosuudet samaan aikaan kun valtiolta on tullut suuria uusia tehtäväkokonaisuuksia.
- Vähemmän hankerahoitusta saatavilla.
- Korkeammat käyttökulut inflaation ja työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten vuoksi.
- Korkeammat korkokustannukset.
- Matalammat verotulot suhdanteiden vuoksi.
- Suuri korjausvelka (infra ja kiinteistöt).

• Raaseporin erityispiirteet:

- Tuloveroprosentti (9,3), joka on lähellä Suomen mediaania, mutta yksi korkeimmista Uudellamaalla.
- Epätavallisen laaja palveluverkko.

BAKGRUND servicenätet / TAUSTA palveluverkko

- Utredningar och planer sedan 2009. Fastighetsmassan och servicenätet (personalmängden pga det) ohållbara ref. invånarmängd, ekonomi och utvecklingen av barnantal i Finland.
- Fastighetsmassan ännu ca 150 st, jämfört med ca 250 st 2009.
- Uppdateringen av servicenätplanen går hand i hand med beredning och beslut om anpassningsprogrammet.
- Selvityksiä ja suunnitelmia v. 2009 lähtien. Kiinteistömassa ja palveluverkko (hlöstömäärät siitä johtuen) kestävämmät suht. kaupungin asukaslukuun, talouteen ja lapsimäärän kehitykseen Suomessa.
- Kiinteistömassa yhä n. 150 kpl, vrt. n. 250 kpl v. 2009.
- Palveluverkkosuunnitelman päivitys käsi kädessä sopeutusohjelmavalmisteluun ja päätösten kanssa.

RAMEN för anpassning / KEHYKSET sopeuttamiselle

- Tryckkalkyl och FCG-jämförelser, aftonskola (fmg), november 2024
 - *Visade att Raseborg satsar mer per capita än jämförelsegrupperna (kommunstorlek samt andra jämförelsekommuner) på flera punkter.*
- Krav om anpassningsprogram i budgetboken (fmg), dec 2024
- Rambeslut för programmet (stds), jan 2025
- Rambeslut på nytt (stds), augusti 2025

-9 miljoner euro i kostnader samt +3 miljoner euro i intäkter vid slutet av 2028.

- ✓ *Högre intäkter och tillväxt & en större inverkan av lägre driftkostnader syns närmare 2028 och efter det. Därför behövs beslut om sparåtgärder först/framtungt.*
- ✓ *Ses på a) en kumulativ inverkan av anpassningsåtgärder 2025-2028 och b) resultat inverkan 2028 med anpassningsåtgärder jfrt med existerande ekonomiplan 2028.*

- Painelaskelma ja FCG-vertailut, iltakoulu (valt.), marraskuu 2024
 - *Osoitti, että Raasepori panostaa enemmän asukasta kohden kuin vertailuryhmät (kuntakoko sekä muut vertailukunnat) monilla osa-alueilla.*
- Sopeutusohjelmavaatimus talousarviossa (valt.), joulukuu 2024
- Kehyspäättös ohjelmalle (kh), tammikuu 2025
- Uusi kehyspäättös (kh), elokuu 2025

-9 miljoonaa euroa kuluista sekä +3 miljoonaa euroa tuloja vuoden 2028 loppuun mennessä.

- ✓ *Korkeammat tulot ja kasvu sekä suurempi vaikutus alhaisempina käyttökuluina näkyvät vasta lähempänä v. 2028 ja sen jälkeen. Siksi säästöjä tuovia päätöksiä tarvitaan ensin / ne painottuvat alkuvuosiin.*
- ✓ *Tarkastellaan a) sopeustustoimenpiteiden kumulatiivista vaikutusta 2025-2028 ja b) tulosvaikutusta 2028 sopeustustoimenpiteillä vrt nykyinen taloussuunnitelma 2028.*

LÄSINSTRUKTIONER LUKUOHJEET

- **Grönt** -> påverkar budget och anpassning från 2026, behövs i vissa fall separata mer detaljerade beslut, efter samarbetsförhandlingar och styrelsebeslutet om anpassning.
- **Rött** -> påverkar anpassning från 2027-2028, målsättningar/riktlinjer enligt vilka staden arbetar vidare, kan behövas tilläggsbeslut efter utredningar.
- **Svart** -> påverkar på längre sikt än balanserings- och produktivitetsprogrammets period. Målsättningar/riktlinjer enligt vilka staden arbetar vidare, men beslut tas senare i enlighet med stadens ekonomiska läge och behov då.

- **Vihreä** → vaikuttaa vuoden 2026 talousarvioon ja sopeutukseen, vaatii joissain tapauksissa erillisiä yksityiskohtaisempia päätöksiä, yt-neuvottelujen ja kh:n sopeutuspäätöksen jälkeen.
- **Punainen** → vaikuttaa sopeutukseen vuosina 2027–2028, tavoitteet/suuntaviivat joiden mukaan kaupunki jatkaa työtä, tarvittaessa täsmentäviä päätöksiä selvitysten jälkeen.
- **Musta** → vaikuttaa pidemmällä tähtäimellä kuin tasapainottamis- ja tuottavuusohjelman kausi. Tavoitteet/suuntaviivat joiden mukaan kaupunki jatkaa työtä, mutta päätökset tehdään myöhemmin kaupungin silloisen taloudellisen tilanteen ja tarpeiden mukaan.

INNEHÅLL / UPPLÄGG SISÄLTÖ / RAKENNE

- Gemensamma åtgärder
- Sektorvis, inkl. Raseborgs vatten
 1. Organisationsförändringar
 2. Digitaliseringsåtgärder
 3. Satsningar (för att inkomstsidan och effektiviteten ska bli bättre)
 4. Verksamhetsspecifika åtgärder
- Koncernbolag

Separat tilläggsmaterial presenteras med sammanfattad uppskattad effekt på resultatet.

- Yhteisiä toimenpiteitä
- Toimialoittain, ml. Raaseporin vesi
 1. Organisaatiomuutoksia
 2. Digitalisaatiotoimenpiteitä
 3. Satsauksia (jotta tulopuoli ja tehokkuus kasvaisivat)
 4. Toimintokohtaisia toimenpiteitä
- Konserniyhtiöt

Erillinen lisämateriaali esitetään, jossa on yhteenvetoina laskennallinen vaikutus tulokseen.

Gemensamma åtgärder

- Raseborgs stad fortsätter en effektivisering av organisationen, serviceproduktionen och ledningsnivåerna. Stadsstyrelsen leder arbetet.

RASEBORG
RAASEPORI

Näringsliv och sysselsättning /

Elinkeinot ja työllisyys

1. Organisationen

- 1.1. Sysselsättningsservice: Evaluering av första hela året 2025 med tanke på resursering av arbetskraftsservicen (FCG:s rapport, jämförelse med Lojo och Kyrkslätt, tillgänglig information på riksnivå).
- 1.2. Ändring av en enhetschef inom turism- och näringslivsverksamhet till en turismkommunikatörtjänst. Ökar effektiviteten på avdelningen samt förbättrar kvaliteten och mängden tjänster som staden kan erbjuda företagen. Ändrar resurseringens fokus till turismsidan.
- 1.3. Två 80 % befattningar som företagsrådgivare -> en 100 % företagsrådgivare. Under ekonomiplaneåren vidare utredning kring det mest effektiva organiseringssättet gällande företagstjänster (inkl. myndighetsverksamheten).
- 1.4. Bättre fokus på näringslivstjänster: Kollektivtrafiken flyttas till stödtjänster (sektoradministration), verksamheten är nära ekonomiförvaltning (upphandlingar) och rapportering. Delaktighetsuppgiften flyttas till kommunikation (en annan sektor).

2. Digitalisering

2.1. AI-baserade verktyg testas och tas i bruk i följande ordning inom denna sektor:

- Ännu mer strategisk användning inom sektoradministration för kommunikation, presentationer, rapportering, uppföljning av verksamheten, agendor till interna möten, mötesanteckningar (Teams-möten).
- Sedan best practices till avdelningen för företagstjänster samt avdelningen sysselsättnings- och integrationstjänster.
- AI används redan bla för tolkning och analys av texter.

2.2. Processautomation utvecklas i följande ordning inom denna sektor:

- Inom arbetskraftsservice finns det fortfarande en del pappersblanketter, där det inte är möjligt att få dem i det statliga systemet behöver vi sträva till att ha blanketterna digitalt ifyllbara. Processen är under arbete.
- Kunderna uppmuntras starkt att alltid använda de digitala system som finns.
- Sektorn har många digitala verktyg, användningen av dessa behöver kartläggas så att verktygen används optimalt och så att funktionerna inte överlappar varandra.

3. Satsningar för att få nya inkomster

3.1. Uppgiften som koordinator för arbetsförmåga inrättas (och fylls internt), för att arbeta med långtidsarbetslösa. Kostnaderna för långtidsarbetslösa är så höga för kommunerna att det lönar sig att prova nya saker för att få dem sänkta. Läkartjänster köps för att förbättra och försnabba möjligheterna till sjukpension. Om modellen fungerar, utvidgas det till 2027.

3.2. Olika subventionsmodeller som kräver tydliga ekonomiska motprestationer/investeringar i staden utreds, t.ex. stöd för produktionsindustri, filmkommissionsmodellen och liknande.

3. Satsningar för att få nya inkomster

3.3. Att locka nyetableringar och stöda företag med tillväxtambitioner är näringslivsverksamhetens huvuduppgift. För att betjäna nyetableringar samt marknadsföra och sälja företagstomter (stadens och privatägda) görs en gemensam process mellan näringslivsverksamheten och stadsmiljöns relevanta verksamheter, som följs upp och får tydliga mätare. Koordineringsansvaret ligger hos näringslivsverksamheten.

4. Verksamhetsspecifika - marknadsföring

4.1. Ett sektoröverskridande marknadsföringsprojekt leds av näringslivsdirektören för att locka fritidsboende att bosätta sig i Raseborg. Detta inkluderar en tydlig processbeskrivning för ändring av användningsändamål av fastigheter samt t.ex. en kalkylator med alla relevanta levnadskostnader i Raseborg, som visar helhetsekonomi kring boende och liv i staden.

4.2. Fokus på stadens image / brand och valda målgrupper

- Riktad och strategisk marknadsföring till potentiella nya invånare.
- Marknadsföringskampanjer på flera språk än tidigare, riktade till invandrare som kunde täcka vissa arbetskraftsbehov i regionen samt locka invandrare med arbete som kunde pendla till huvudstadsregionen (t.ex. Esbo), samarbete även med Work in Finland och sk. relocation services.
- Efter servicenätbeslut marknadsföring om Raseborgs skolor och småbarnspedagogik och dess mångsidiga och kvalitativa utbud.

4.3. Marknadsföringens särskilda satsningar till lokala föreningar omvärderas så att satsningens konsekvensanalys poängterar nyetableringar / stadens image till företag inom valda spetsbranscher.

4.4. Raseborgs marknadsföringsmaterial görs tillgängligt för alla i staden att använda, och uppmuntrar invånare, föreningar och företag till "Raseborg ambassadörer".

4. Verksamhetsspecifika – Kollektivtrafik, Delaktighet

4.5 Radering av stöd med låg inverkan inom kollektivtrafiken, dvs stöd till HRT-biljetter och stöd till tågbiljetter.

4.6 Kollektivtrafiken effektiveras motsvarande 10 – 15 % jämfört med budget 2025 så att de mest nyttjade turerna prioriteras.

4.6a Myndighetsfunktionen inom kollektivtrafiken utvärderas och följs upp under 2026.

4.7. Utredning om avtalet och användningsgraden av stadscyklar.

4.8. Medborgarbudgeten till samma nivå som jämförelsegruppen (1/5 av summan som används nu, användning vartannat år och med utvalda målgrupper).

4.9 Utvärdering av delaktighetsappen Commu i september 2026 inför budgetering 2027.

4. Verksamhetsspecifika – Företagsrådgivning och företagstjänster

4.10. Företagstjänster utvecklas till en stödfunktion för nyetableringar, inte bara service till existerande lokala företag. Särskild fokus på att förbättra stadens kommunikation om och service kring lokaliteter, sk. location scouting (information och service om utrymmen och tomtmark, stadens eller privatägda).

4. Verksamhetsspecifika - Turismen

4.11 Bättre utnyttjande av potentialen, speciellt internationell turism

- Aktivare och proaktivare samarbete med Coastal Gems, Visit Salo, Visit Finland och stora internationella reseorganisatörer (inkl. kryssningsfartyg och deras behov till dagsprogram). **Regionalt samarbete för att bygga ett regionalt varumärke för turismen.**
- Samarbete med lokala företag i större utsträckning än hittills, dvs även med mindre turismrelaterade företag. Staden faciliterar o kommunicerar proaktivt om tydliga paket för olika målgrupper (cyklister, familjer, foodies, konstintresserade, historierutter osv).
- **Satsningar på synlighet i internationell media i valda länder och för bättre utstuderade målgrupper (Tyskland, Estland, Sverige, Nederländerna, Spanien, Japan). Samarbete med ambassaderna i dessa.**
- **Evenemangsatsningar som staden stöder ekonomiskt ska fokusera på lågsäsong, dvs utanför sommar (särskilt utanför midsommar-skolornas början i augusti).**
- Mer strategiska men kampanjer med låga kostnader på sociala medier, fokus på rörligt innehåll, följa snabbare med kanalutvecklingen (Tik Tok?) och satsa på riktad annonsering kring tydliga säsonger.
- Ifall kortuthyrningslagen kommer söker Raseborg dispens gällande 90-dagars regeln.

4. Verksamhetsspecifika – Invandring och integration

4.12. Staden, så som de flesta städer i Finland, växer med utländsk invandring. Raseborg ska även i fortsättningen vara en välkomnande stad, både för kvotflyktingar och arbetskraftsinvandring (attityden till det ena påverkar intresset till det andra). Staden vidtar åtgärder för att öka arbetskraftsinvandringen.

4.13. Staden agerar proaktivt / berättar om Raseborg till invandrargrupper i huvudstadsregionen då det finns arbetskraftsbehov i regionen. Riktat "ambassadörsarbete", dvs samarbete med invandrare och invandrarrådet i staden för att berätta om Raseborg till invandrare som redan befinner sig i Finland.

Marknadsföringskampanjer också på flera språk, riktade till grupper som har arbete och kunde bosätta sig i Raseborg samt enligt hur arbetskraftsbehovet ser ut (se 4.2.).

4. Verksamhetsspecifika – Sysselsättningstjänster

4.14. Ett gemensamt projekt med Lojo och Kyrkslätt med målsättning att knyta avtal med något av rekryteringsföretagen, för att de skulle inrätta vikariatjänster för TE-service (motsvarande vikariatjänster som för social- och hälsovården), underlättar optimeringen av personalmängd i framtiden.

4.15. Utvärdering av effektiviteten hos startpeng och lönestöd.

4.15. a) Utvärdering av lönestöd och dess effektivitet

4.15. b) Utvärdering av startpeng och dess effektivitet

4.16. Effekt/genomslagkraft (sk *vaikuttavuus*) av arbetskraftservice ska föreslås som projekt i t.ex. LUVN-området / via KEHA / Nylands förbund.

4.17. Vi fäster särskild uppmärksamhet vid dem som har stått utanför arbetsmarknaden under en längre tid samt vid unga, andra får självklart lagstadgad service. Detta innefattar även satsningar på mer arbetsprövning inom stadens verksamheter, för att få långtidsarbetslösa samt unga tillbaka in i arbetslivet.

4.18. Kampanjer för arbetsprövningsplatser och lönestöd också i regionens företag.

Stadsmiljö / Kaupunkiympäristö

1. Organisationen

1.1. I samband med rekryteringen av en ny stadsgeodet (ist. för pensionering) planeras markanvändningsavdelningens upplägg så att den bäst stöder tillväxt och effektivitet.

1.2. Utrymmesförvaltningens upplägg och resursering utreds 2027 (jfr med lokalvården och kosthålllet).

- Tydligare 'beställar – utförar' modell
- Vad produceras i egen regi i framtiden – vilka fastighetsskötseltjänster upphandlas

2. Digitalisering

2.1. AI-baserade verktyg testas och tas i bruk i följande ordning inom denna sektor:

- Sektoradministration och stödtjänster, Opiferus
- Markanvändning och planläggning, Louhi – egedomsförvaltning, Ryhti - kartsystem
- Byggnadstillsyn och miljöbyrå, Lupapiste
- AI-ledd utvärdering av underhållsbehov inom samhällsteknik.
- Utrymmesförvaltningen; Iloq – utveckling/automatisering, interna hyror
- Investeringsenheten; Projektdokumentation och -rapportering

2.2. Processautomation utvecklas i följande ordning inom denna sektor:

- Servicedesign inom lovhantering

3. Satsningar för att få nya inkomster

3.1. Högre sakkunnigresurs inom fastighetsförvaltning och fastighetsekonomi, för att utreda och bereda sotebolagisering, avyttring av stadens hyresfastigheter, förändringar i koncernens strategier gällande fastighetsbolag och hyreshusbolag, stadens bostadspolitiska program, uppgifter och finansieringsstruktur (satsning på nyproduktion för hyresbostäder?). Grundande av en ny fastighetsförvaltningsorganisation inom koncernen.

3.2. Målmedvetet utvecklande av hyresboende – långsiktig tomtproduktion och försäljning av hyresbostäder och vissa boende-enheter.

- En försäljning av stadens egna hyresbostäder och vissa boende-enheter, ca 115 st., Försäljningsinkomsterna reserveras som grundkapital för nyproduktion av hyresbostäder.
- Utredds hur ett nytt hyreshusbolag (ca 30-40) bostäder i Karis förverkligas kvalitativt och ekonomiskt fördelaktigt med tanke på koncernen. (Ökad inflyttning.)
- En försäljning av stadens egna hyresbostäder, ca 2-4 miljoner euro.
- Minskar stadens årliga räntekostnader och avskrivningar.
- Nyproduktion av hyresbostäder bidrar till ökade intäkter genom arrendeavgifter och fastighetsskatt.
- Total årlig resultatpåverkan förväntas vara cirka +125 000 euro.

3. Satsningar för att få nya inkomster

3.3. Nybildade sk. Sote – fastighetsbolag (se servicenätplanen)

Kalkylen utgår ifrån antagandet att räddningsverkets fastigheter avyttras via försäljning, resten överförs via apport till sotefastighetsbolaget 1.1.2027, avkastningskrav se koncernen.

Bolagiseringen och försäljningen ger intäkter genom arrendeavgifter och högre fastighetsskatt, samt hyresinkomster till koncernen för de fastigheter som inte säljs, men stadens driftkostnader och -intäkter påverkas.

4. Verksamhetsspecifika - Planläggning o myndighetsuppgifter

4.1. Staden främjar stigande året runt boende och möjligheterna till fast boende med att tillåta förändring av användningsändamål av fastigheter på de områden och för de fastigheter som fyller tekniska krav (ref. nya byggnadslagen).

Utmanande att räkna en helhetsmässig ekonomisk inverkan de kommande åren på basen av nuläge (ca 5-10 ansökningar / år, 95 % godkända i politiska organ, ca 1/3 mantalsskrivna i Raseborg efter förändringen).

Staden utvärderar skatteeffekterna på att ändra fritidsboende till fast boende.

4. Verksamhetsspecifika - Planläggning

4.2. Ett nytt kundkoncept för planläggning

- Stadens egna planläggningsprojekt = egen personal, övriga projekt / privata utvecklingsprojekt = köptjänster, men med utnämnd ansvarsperson från stadens personal.
- Möjliggör bättre kundservice, men också effektivisering och snabbare genomföring gällande detaljplaner som stöder företagsverksamhet (ca 2-4 per år). Möjliggör även mer försäljningsintäkter och arrendeinkomster till staden.
- Ett nytt tydligt kundkoncept (en process för att använda en planläggningskonsult) för genomförandet av detaljplanändringar. Med hjälp av konceptet kan företag genomföra planändringar under stadens ledning på ett tydligare och mer förutsägbart sätt.
- Enheten förbereder intentionsavtal med ett antal konsulter som är bekanta med stadens rutiner och arbetssätt, och som har tillräckliga förutsättningar för att bereda detaljplaner för beslut. Vid behov kan konsultinformation ges till kunden/företaget.
- Staden fattar separat beslut om att inleda planläggningen, om planens innehåll och om dess behandling i stadens beslutsprocesser.

4. Verksamhetsspecifika - Planläggning o myndighetsuppgifter

4.3 Stöd för genomförande av solkraftverk

- Staden utvecklar vidare sina interna processer för att främja planering och genomförande av solkraftverk. Målet är att effektivisera tillstånds- och planförfaranden, stödja införandet av förnybar energi samt stärka stadens roll som genomförare av klimat- och energimål.
- Staden har tidigare godkänt en intern handläggningsprocess för solkraftverksprojekt. Lagstiftningen kring solenergi preciseras kontinuerligt, vilket måste beaktas i stadens interna arbete.
- Fastighetsskatteintäkter från solparker beräknas börja från 2028.

4. Verksamhetsspecifika - Markanvändning

4.4. Förvärv av råmark från strategiska områden – Målen i markpolitiska programmet för att stödja företagsverksamhet

- Staden genomför förvärv av råmark inom strategiskt definierade områden inom ramen för en höjd anslagsnivå (år 2026). Förvärven riktas till utvecklingsområden som fastställs i samband med uppdateringen av det markpolitiska programmet.
- I samband med uppdateringen av det markpolitiska programmet och det pågående arbetet med generalplanen förbereds åtgärder som stärker företagens etablering i Raseborg.
- Inom Raseborg och angränsande kommuner planeras betydande infrastrukturutvecklingsprojekt som bör kunna utnyttjas.
- Betjäning av nyetableringar samt marknadsföring och försäljning av företagstomter görs enligt en gemensam process mellan näringsliv och stadsmiljö.

Möjliggör en större positiv ekonomisk inverkan inom 5-10 år, dvs utanför ekonomiplaneåren. Vindkraftens möjligheter på lång sikt i Raseborg utreds.

4. Verksamhetsspecifika - Markanvändning

4.5 Vätgastriangeln – bildande av en överkommunal arbetsgrupp

- Raseborgs stad tar ett officiellt initiativ för att bilda en "Vätgastriangelgrupp". Till gruppen skulle höra personer som ansvarar för markanvändningen i Raseborg, Lojo och Ingå. Syftet är att utreda vilka möjligheter det nuvarande energinätet och det planerade vätgasnätet erbjuder för utvecklingen av industriparkerna för den gröna omställningen i kommunernas gränsområden.
- Arbetet omfattar kartläggning av övrig infrastruktur och markanvändning som industriparkerna förutsätter, såsom:
 - Landskapsplan, situationen för generalplaner, nuvarande markanvändning och områden som lämpar sig för utveckling, elnät, vägnät och anslutningar, vattenförsörjningsnät, utnyttjandet av järnvägen Hangö–Hyvinge.
- Resultaten av arbetet används i kommunernas generalplanearbete och vidare i detaljplanering, intressebevakning vid beredningen av Vision-planen samt vid kommunernas markanskaffning.
- Möjligheten att utarbeta en gemensam generalplan utesluts inte. En gemensam utvecklingsbild för markanvändningen i kommunerna är dock första målsättningen.

4. Verksamhetsspecifika - Markanvändning

4.6. Skapande av ett kluster för försvars- och dubbelanvändningsindustri i gränsområdet Raseborg–Hangö

- En gemensam utvecklingsbild för städernas gränsområden mellan Syndalen–Täktom–Koverhar–Lappvik–Skogby.
- Ändring av detaljplanen för Skogby industriområde och färdigställande av vägplanen senast 2027.
- Industripark inom påverkningsområdet för vätgasnätet och elnätet senast 2030
- Ekonomisk effekt i stadens resultat är först neutral: investeringar i kommunalteknik men med förväntade försäljningsintäkter.

4. Utrymmesförvaltning

4.7 Utvidgning av sam användningsprincipen i stadens kontorsutrymmen

Distansarbetsavtal ändras för effektivisering av kontorsutrymmes användningen. Ifall man har distansarbetsavtal med 2-3 distansdagar per vecka används gemensamma, delade arbetsrum i enlighet med "first come first served" -principen. Systemet påbörjas i stadshuset år 2026.

Målet är att minska de externa och interna lokalkostnaderna, effektivisera användningsgraden och utnyttja det befintliga fastighetsbeståndet bättre.

4. Verksamhetsspecifika – Byggnadstillsyn

4.8. Fas 2 av fastighetsskatteprojektet, dvs korrigering av data som används som bas för fastighetsskatt. 2026-2028. Samprojekt byggnadstillsyn och mätningseenheten. Projektet slutförs 2028, fastighetsregistret uppdaterat.

4.9. Byggnadstillsynens processer ses över från en servicedesign-synvinkel (ref. digitaliseringen). Nya bygglagens behandlingstidskrav på 3 månader. Förhandsvägledning innan lovsansökan lämnas in. I näringslivs- och industrirelaterade bygglovsprojekt utvecklas processen med 'förhandsplanering' som en del av behandlingen.

RASEBORG
RAASEPORI

Förvaltning och interna tjänster /

Hallinto ja sisäiset palvelut

1. Organisationen

1.1. Från 1.1.2026: Två avdelningar ("Förvaltning" och "Interna tjänster") i stället för fem avdelningar. Bättre insikt i hur administrativa tjänster och förvaltningstjänster används, och deras kostnadsstruktur/effektivitet genom fördelning av kostnader a) per capita och b) per användning. Bättre möjligheter att ha mer flexibilitet gällande serviceproduktion, dvs ha en blandning mellan egen produktion och köpta tjänster.

1.2. Utredds vilka kanslitjänster och ekonomitjänster (fakturering, Rondo) flyttas från sektorerna till en enhet ("demokrati") samt till ekonomienheten under avdelningen Förvaltning.

Konsekvenser: Mer effektiv användning av administrativa resurser. Bättre ersättningsfunktioner / mindre behov av vikarier, ger bättre möjligheter till anpassning i samband med pensioneringar. Mindre sårbarhet. En enhetligare utveckling av informationshantering och digitala/AI-baserade verktyg inom kanslifunktionerna.

Translatortjänsternas personalstyrka ses över 2027 - 2028.

Politiska organen granskas innan nästa fullmäktigeperiod.

1.3. Indrivningsansvariga har inte ersatts vid pensionering (utlokalisering 2025). Ersätter inte lokalvårdschefen vid pensionering, utan omorganiserar verksamheten. Minskning av resurs för löneräkning (beslut redan tagna men ger inbesparingar från 1.7.2026).

2. Digitalisering

2.1. AI-baserade verktyg testas och tas i bruk i följande ordning inom denna sektor:

- delaktighet och invånarrespons
- översättning vid källan, dock så att kvaliteten inte lider. Skillnad på interna dokument (instruktioner, interna PM o. likn.) och externa dokument (protokoll, direktiv/stadgor, hemsida)
- löneräkning och annan HR-service (utredning)
- ekonomiförvaltning, t.ex inom upphandlingar (utredning)
- mötesprotokoll och arkivering

2.2. Processautomation utvecklas i följande ordning inom denna sektor:

- Automation av översättningar på webben / intra
- Automation av HR:s processer

2.3. Digitalisering, processautomation och kompetensförhöjning gällande dessa; effektivisering av organisationen som helhet inom alla andra sektorer än förvaltning och interna tjänster, beräknas ge inbesparingar genom sparad arbetstid och mindre behov av ersättande rekryteringar.

3. Satsningar för att få nya inkomster/mer effektivisering

3.1. Informationshanteringsresursen till förnyade IT-enheten (efter utlokaliseringen), för att driva igenom datadriven beslutsfattande och användning, samling och förståelse för data, samt uppfylla lagens krav.

Informationshanteringen blir allt viktigare inom offentliga organisationer. Kravnivån beträffande informationshantering, ansökan om fullmakter samt upprätthållande av stadens information på nationella plattformar och liknande kräver resursering för att stadens ska kunna uppfylla lagstadgade krav. För tillfället sköter flera personer i olika verksamheter dessa frågor och hela utvecklingen har stagnerat. Det att uppgifterna är utdelade gör även att hela verksamheten handhas på en miniminivå och risken för vanskötsel ökar. Uppgifter som nu sköts av personal utöver de egentliga uppgifterna eller inte sköts i tillräcklig grad i Raseborg är t. ex. utarbetande av informationsstyrningsplan och att leda och vägleda verksamheterna gällande planen och dess tillämpning. Ansvar för ärendehanteringssystemet i staden på ett övergripande plan, svara för utbildning och rådgivning inom dokumentförvaltningen och arkivfunktionen samt utarbeta anvisningar för informationshantering, förvaring och arkivering. Informationshanteringsresursen uppgift skulle vara att leda, utveckla och övervaka dokumenthanteringen och arkivfunktionen i staden. Även arkivering, förvaring och digitaliseringen av informationsmaterialet är uppgifter som denna resurs skulle handha på ett övergripande plan.

4. Verksamhetsspecifika - HR

4.1. Stödverksamheterna ska vara på rätt nivå för att ge maximalt värde åt övriga organisationen. Mer stöd och service önskas av personalavdelningen och för att kunna ge det med nuvarande personal utreds **nyttänk i processer, digitalt stöd och direktiv**, speciellt ofta återkommande situationer.

4.2. Budgetens största köptjänst är **företagshälsovården**. Vissa personalgrupper belastar företagshälsovårdens kostnader i en proportionerligt mycket stor grad. Andra beslut som påverkar de personalgrupperna (tex utlokaliseringar) syns därmed också som lägre kostnader i företagshälsovården. Under 2025 har man anpassat genom att tillsammans med läkare se över vilka tester ger mervärde för att kunna ge rätt diagnos. Företagshälsovården upphandlades på nytt och målsättningen är att spara med det nya avtalet jämfört med 2025. Företagshälsovården kan ännu begränsas. Nästa sak som införs är triagering så att vissa tider bokas med en vårdbedömning.

4.3. Antalet **sommarjobbare** ändras så att man tar i beaktande social- och hälsovårdens flytt till välfärdsområdet.

4. Verksamhetsspecifika - Ekonomiförvaltning

4.4. **Bindningsnivåerna** ändras i budgetering till nämndnivå från budget 2027.

Konsekvenser: Mer strömlinjeformad ekonomiförvaltning, mindre byråkrati, underlättar anpassning inom en sektor, blir färre onödiga tilläggsbudgetbehandlingar dvs helhetsbilden om ekonomin under årets lopp för förtroendevalda och invånare är också bättre/motsvarar verkligheten bättre.

4.5. Fastighetsskatter, se Övrigt 10.1.

4. Verksamhetsspecifika - Ekonomiförvaltning

4.6. Utskick av påminnelser och indrivningen av obetalda fakturor har utlokaliserats till Revire Perintä under 2025. Revire är ett inhousebolag (hör till Numera), bolaget ska säljas till "privata marknaden". Vi har ett tillsvidare avtal och i dagsläge är det oklart om/när vi behöver upphandla indrivningen på nytt om förändringen i lagen om inhousebolagen träder i kraft. Trots utlokaliseringen krävs det en del insatser av ekonomiförvaltningen och verksamheterna. Indrivarens löner syns ännu i budgeten 2026. **Utlokaliseringen av indrivningen** sparar även i och med att vi inte längre skickar ut betalningspåminnelser. Inkassobolaget sköter utskicket och tar kostnaden av kunden.

4.7. **Centralisering av hanteringen av leverantörsfakturor** (målsättning bättre kvalitet på konteringen, smidigare ersättarskap och utveckling/ibruktagande av AI).

4. Verksamhetsspecifika - Ekonomiförvaltning

4.8. Ett mer **automatiserat system för indexbundenhet av avgifter** utreds under 2026 för att börja **verkställas från 2027**.

4.9. Möjligheten till **faktureringsstillägg** under utredning 2025 (pappersfakturor avgiftsbelagda?).

I organisationsplaneringen ingår att inköpsfaktureringen centraliseras till ekonomienheten för att genom samordning förbättra rapporteringskvaliteten och möjliggöra utveckling och digitalisering av verksamheten.

4. Verksamhetsspecifika - Ekonomiförvaltning

4.10. Ytterligare utöka användningen av elektroniska fakturor (nuläge leverantörsfakturor 91 %, försäljningsfakturor 37 %). I försäljningsfakturorna finns det möjlighet till inbesparingar. En elektronisk faktura via CGI:s "laskuhotelli" är betydligt förmånligare än en pappersfaktura som ska skickas som snigelpost. Det är ändå inte så lätt att få kunderna att ta emot elektroniska fakturor, det kräver att kunden själv går in och gör ett e-faktura-avtal i sin nätbank. **Aktiv marknadsföring av e-fakturaavtal.**

4.11. **Ibruktagande av de elektroniska postlådorna** OmaPosti och/eller Kivra. Det här torde också spara i form av fakturautskick. Till de elektroniska brevlådorna kan också skickas annan post än fakturor (t.ex. infobrev).

4.12. Se över antalet/effektivera användningen av **kopieringsmaskiner/printrar** i de olika verksamheterna. Målsättning minska antalet kopior och utprintade dokument.

4. Verksamhetsspecifika – IT-service

4.13. Beslut gällande omfånget av utlokaliseringen; Raseborg utlokaliserar endast de mest kritiska delarna maskinsalstjänster, kapacitet, servrar och konfiguration + övervakning av dessa och brandmurstjänsten. Denna del är volymmässigt enklast att hantera och kostnadsnivån hålls som den är nu gällande löpande tjänstekostnader.

Fullständig utlokalisering ger ett ökat kostnadstryck 2026 på 250 000 €. En begränsad utlokalisering, dvs sk hybridmodell, innebär att vi kan hålla kostnadsnivån betydligt närmare den nuvarande.

4.14. Kundenserviceförändringar; Utöka automationsgraden på kundservicesidan, samt självhjälp till kunderna via AI. Begränsa servicenivån gällande drop-in till två dagar i veckan. Drop-in hålls exempelvis tisdagar och torsdagar från 9–15.

4. Verksamhetsspecifika – IT-service

4.15. Utlokaliseringens påverkan på teknikteamets personalresurser

4.16. Projektmedel; Projektdelen av utlokaliseringen är ännu oklar (grundande av ny miljö etc.), men när omfånget har ändrat torde en inbesparing vara möjlig på årsbasis.

4. Verksamhetsspecifika – Kommunikation och delaktighet

4.17. För den blivande kommunikations- och delaktighetsenheten gäller anpassningen närmast de externa kostnaderna, som kan utvärderas efter 2026 när man utreder vad som i fortsättningen avses med delaktighet, vilka processer, verktyg, ansvarsområden så att vi t.ex. undviker överlappningar (eller glapp) med delaktighetsfrågor inom välfärdsarbetet. Samtidigt ses verktyg och plattformar över, tex Commu-appen Vs en årlig invånartidning/-brev som nytt koncept.

4. Verksamhetsspecifika – Demokratitjänster

4.18. Demokratienheten planeras ansvara för all verksamhet som rör förtroendeorganens sammanträden (föredragningslistor, eventuellt eller delvis protokollföring, sammanställning av protokoll, verkställighet), hela stadens diariieföring, nationella val och folkomröstningar, centraliserade kanslifunktioner samt arkivfunktionen.

Dessa funktioner är nu decentraliserade till sektorerna och verksamheterna.

Enheten är planerad att ha 8 – 9 anställda av vilka 6 – 7 inom rent kansliarbete och 2 (årsverken 1,6) inom arkivfunktionen. Meningen är att stödtjänsterna inkl. demokratitjänster uppfattas tydligare som service till verksamheterna, vilket berättigar att verksamheterna betalar för tjänsterna. Tanken är även att den nya organisationen bättre ska möjliggöra utveckling av stödtjänster, införande av gemensam praxis och framför allt skapa förutsättningar för vidare digitalisering och användning av artificiell intelligens (AI) i verksamheten.

På sikt ska personalresursen inom demokratitjänster kunna resurseras så att det verkliga behovet och resurserna möter varandra. Detta sker genom noggrann övervägning av nyrekrytering vid naturlig avgång.

4. Verksamhetsspecifika – Kosthåll o lokalvård

4.19. Ett centralkök (i Karis) samt ett tillredningskök i Ekenäs utreds 2026 våren, syfte att starta verksamheten i enlighet med ny process från hösten 2026. Samtidigt utreds utlokalisering av kosthåll till de verksamhetsställen som är minst och längst bort. Effektiverad användning av personal. Minskad transport av råvaror men ökad transport av färdig mat. Mindre saneringstryck på dyra kökslösningar.

4.20. Effektiverad användning av personal redan 2025 och 2026.

4.21. Lokalvårdens externa städningar sägs upp och avslutas från och med 1.2.2026. Minskade inkomster, minskar på sikt personaltryck/-behov.

4. Verksamhetsspecifika – Andra administrativa tjänster (juridik, translator, upphandling)

4.22. Inom verksamheten – och i synnerhet inom translatorfunktionen – torde ökad användning av digitalisering och AI kunna innebära en mindre resursering. Ett årsverke mindre från 2028 (uppskattning gällande tidpunkt)

4.23. Upphandlingen görs mer strategisk och analytisk genom en sk. Spend-analys, som kontinuerligt följer och analyserar vem köper vad varifrån och för hur mycket, för att följa en datadriven modell som standardiserar processer och förutser behov. En strukturell förändring som minskar på kostnader gradvis och på ett bestående sätt på längre sikt.

RASEBORG
RAASEPORI

Bildning och välfärd /

Sivistys ja hyvinvointi

1. Organisationen

- 1.1. Musikinstitutet flyttas till avdelningen för kultur och fritid.
- 1.2. Genomgång av personalmängden och uppgifterna (överlappningar) inom de olika enheterna på kultur- o fritidsavdelningen.

2. Digitalisering

2.1. AI-baserade verktyg testas och tas i bruk i följande ordning inom denna sektor:

- Copilot; avgiftsbelagda versionen har tagits i bruk av bildningens Ledningsgrupp våren 2025. Användningen av Office effektiveras
- mötesprotokoll (interna möten)
- agent; plan för småbarnspedagogik, samtliga läroplaner, förvaltningsstadga, budgetbok, lagar och förordningar som styr verksamheten
- Chatbot som service till invånare/föräldrar och/eller internt till enheterna
- barn- och elevprognoser (beaktar även andra faktorer än antalet födda)

2.2. Processautomation utvecklas i följande ordning inom denna sektor:

- ansökningsprocesser, elektroniska underteckningar, beslut (till exempel skoltransporter, morgon- och eftermiddagsverksamhet, småbarnspedagogik, idrottsverksamheten, medborgarinstitut, musikinstitut)

3. Satsningar för att få nya inkomster

3.1. Småbarnspedagogiken; utomhuspedagogik i Svartå, Lappkåta, utredning. Svartåbarn kan placeras i Svartå utan att det behöver byggas till i detta skede. Behovet att köpa dagvårdsplatser från grannkommuner minskar.

3.2. Utvecklandet av Ekiparkens skolas verksamhet till ett lärcenter för stöd i lärandet

4. Verksamhetsspecifika - Museiverksamhet

4.1. Avtalet gällande Västra Nylands museum som ett regionalt ansvarsmuseum är aktuellt, nya förhandlingar år 2026. (Kostnad för staden efter understöd ca 100 000 e / år, en verksamhet som betjänar alla kommuner i Västra Nyland borde rulla med understöden/inkomsterna, om staden fortsätter söka ansvarsstatus.)

4.2. Flytt av museets kansli till stadens egna utrymmen från Leiras (extern hyresvärd) under år 2026.

4. Verksamhetsspecifika - Bibliotek

(Se servicenätplanen.)

4. Verksamhetsspecifika - Ungdomstjänster

4.3. Ungdomstjänsternas resursering effektiveras.

4. Verksamhetsspecifika - Idrottstjänster

4.4. Justering av avgifter vid användning av seniorgym i Pojo och Karis (externa hyresvärdar i båda från 1.1.2026). Se servicenätplanen gällande seniorgymmen.

4.5. Idrottsverksamhetens ledda motionsgrupper ses över och möjligheter att uppnå synergier med medborgarinstitutet granskas (motionsrådgivning, Dans för hälsa, Kraft i åren, ledd motion).

4.6. Idrottsanläggningar och idrottsanläggningsskötsel; alternativa modeller för hur skötseln kunde skötas utreds 2027, vilka idrottsanläggningar ska staden i fortsättningen upprätthålla?

4.7. Hyressubventionsdirektivet utreds utgående från det att inga av stadens utrymmen är helt gratis för användare från 2027. De ska dock subventioneras starkt då användargruppen är barn under 18 år, anordnare av morgon- och eftermiddagsverksamhet eller äldre/pensionerade på över 65 år. Stadens noll-kostnadspolicy har varit ganska ovanlig och har medfört problem med avbokningar, kan påverka privata investeringar i idrottsfaciliteter och påverkar barn med olika idrottshobbyn ojämlikt. (Samarbete kultur- och fritid, utbildning o utrymmesförvaltning.)

4. Verksamhetsspecifika - Medborgarinstitut

4.8. MBI:s driftkostnader (externa kostnader) bör i större grad motsvara de statsandelar staden får för verksamheten (57%), samt intäkter för kursavgifter från och med läsåret 2027 – 2028 (hösten 2027).

Följande ska granskas: användning av stadens egna utrymmen, ingen överlappning av verksamhet mellan idrottstjänster och musikinstitut, justerade kursavgifter och minimigruppstorlekar, kanslitjänsterna och samarbetet med den fria bildningen i Raseborg.

Konsekvens: Effektivisering av använda medel. Raseborgs andel av verksamhetsutgifterna år 2025 är 292 837 euro utöver beviljade statsandelar och intäkter från kursavgifter. Många kommuner klarar av att ordna tjänsten genom att endast finansiera en liten del av verksamhetskostnaderna.

4. Verksamhetsspecifika - Musikinstitut

4.9. Musikinstitutets driftkostnader (externa kostnader) bör i större grad motsvara det statsunderstöd staden får för verksamheten samt intäkter från kursavgifter från och med läsåret 2027 – 2028 (hösten 2027).

Följande ska granskas: substansmässiga effektiviseringsåtgärder, ingen överlappning av verksamhet mellan musikinstitut och MBI, justerade kursavgifter, kanslitjänsterna.

Konsekvens: Effektivisering av använda medel. Raseborgs andel av verksamhetsutgifterna år 2025 är 348 273 euro utöver beviljade statsandelar och intäkter från kursavgifter. Många kommuner klarar av att ordna tjänsten genom att finansiera en mindre del av verksamhetskostnaderna.

4. Verksamhetsspecifika – Andra kulturtjänster

4.10. De flesta kommunala kulturorganisationer har övergått till att stöda andra aktörers verksamhet och sammanföra aktörer, i stället för att staden/kommunen själv skulle vara ansvarig för att arrangera evenemang. Resurserna borde stöda kulturens verksamhetsöverskridande betydelse för staden, dess invånare och attraktivitet.

Kulturenheten tar fram en plan för hur kultursektorn och lokala föreningar tillsammans ska skapa störst nytta för staden.

4. Verksamhetsspecifika – Småbarnspedagogik

4.11. Småbarnspedagogiken: avgifter införs, så som i många andra kommuner, om vårdnadshavare som reserverat vårdplats till exempel under sommarmånaderna eller jullovsveckorna inte använder platsen och staden har en onödigt stor personal- och serviceresursering (tex kosthåll).

(Övrigt: se servicenätplanen)

4. Verksamhetsspecifika – Grundskolor 1-6

4.12. Huvudsakligen slås nya undervisningsgrupper samman hösten 2026 och hösten 2027 så att stadens gränser för maximala gruppstorlekar kan förverkligas mer effektivt, ifall det är möjligt med hänsyn till elevernas behov och undervisningens kvalitet.

För att undvika för stora undervisningsgrupper och värna om undervisningens kvalitet justerar staden maximigränserna nedåt från och med hösten 2026 från nuvarande 22 till 21 elever för nya årskurser 1-2 och från 24 till 23 elever för årskurs 3-9. Möjligheten att sänka gränserna ytterligare, till 20 för nya årskurser 1-2 och till 22 för årskurser 3-9 från och med hösten 2027 är en målsättning som utreds under år 2026. Överskridande av nuvarande maximala gruppstorlekar är tillåtet av berättigade skäl så att klasser inte behöver delas upp i onödan.

- (Övrigt: se servicenätplan)

4. Verksamhetsspecifika – Grundskolor 7-9

4.13. Huvudsakligen slås nya undervisningsgrupper samman hösten 2026 och hösten 2027 så att stadens gränser för maximala gruppstorlekar kan förverkligas mer effektivt, ifall det är möjligt med hänsyn till elevernas behov och undervisningens kvalitet.

För att undvika för stora undervisningsgrupper och värna om undervisningens kvalitet justerar staden maximigränserna nedåt från och med hösten 2026 från nuvarande 22 till 21 elever för nya årskurser 1-2 och från 24 till 23 elever för årskurs 3-9. Möjligheten att sänka gränserna ytterligare, till 20 för nya årskurser 1-2 och till 22 för årskurser 3-9 från och med hösten 2027 är en målsättning som utreds under år 2026. Överskridande av nuvarande maximala gruppstorlekar är tillåtet av berättigade skäl så att klasser inte behöver delas upp i onödan.

(Övrigt: se servicenätplan)

4. Verksamhetsspecifika – Gymnasier

4.14. Raseborg satsar mer på gymnasieutbildning än jämförelsekommunerna, och är den enda staden i sin storleksklass med tre gymnasier. Statsandelarna för små gymnasier minskar.

Gymnasiernas driftkostnader behöver effektiveras i enlighet med det, ca 100 000 e för 2026 och troligtvis dubbelt för 2027.

Under 2026 utreds olika alternativ så att det i staden finns två gymnasier i stället för dagens tre. Målsättning kostnadsinbesparing och bredare kursutbud. Det här får inte leda till att undervisningens kvalitet lider i årskurserna 7 – 9.

(Övrigt: se servicenätplanen)

4. Verksamhetsspecifika – Övrigt

4.15 Morgon- och eftermiddagsverksamhet är inte lagstadgad verksamhet och statsandelarna för den verksamheten sjunker år 2026. Statsandelarna utgör 57 % av prestationerna. Kommunerna ges möjlighet att höja sina avgifter för deltagandet. Inför läsåret 2025-2026 höjdes avgifterna med 30 %.

Staden utreder att upphöra med egen eftisverksamhet från hösten 2026, och i stället rikta statsandelarna till privata serviceanordnare (ofta olika föreningar eller församlingar). Serviceanordnare kunde ha en egen kategori i hyressubventionsdirektiven eller servicesedlar som kan användas ifall staden inte har ändamålsenliga utrymmen att erbjuda, vilket skulle vara stadens sätt att stöda verksamheten.

Konsekvens: Effektivisering av använda medel. Utöver statsandelar och intäkter är stadens andel av verksamhetskostnaderna ca 500 000 e. Många kommuner klarar av att ge servicen så att statsandelarna och intäkterna täcker kostnaderna.

RASEBORG
RAASEPORI

Raseborgs Vatten / Raaseporin Vesi

1. Organisationen

1.1. Kanslitjänster och en del av ekonomitjänster (fakturerings, Rondo) flyttas från sektorerna till en enhet under avdelningen Förvaltning. Detta påverkar till viss del Raseborgs Vattens kanslitjänster.

1.2 Under år 2026 kartläggs vissa arbetsuppgifter för att överväga hurdana uppgifter vi internt sköter då ifrågavarande personer går i pension – finns det möjlighet att själva sköta något som nu köps som tjänst?

1.3 Finns mycket preliminära planer på ett starkare operativt samarbete med grannkommunernas vattenverk – påverkar i så fall både organisation samt ekonomi

2. Digitalisering

2.1. AI-baserade verktyg testas och tas i bruk i följande ordning inom denna verksamhet:

- inom kundtjänsten och faktureringen tas AI-baserade verktyg i bruk i takt med att tjänsterna utvecklas
- inom driftsverksamheten tas AI-baserade verktyg i bruk i den takt sådana utvecklas – t.ex för uppföljning av vattenflöden och upptäkter av läckor (de verktyg som finns idag är dyra men de utvecklas hela tiden)

2.2. Processautomation utvecklas i följande ordning inom denna verksamhet:

- processautomationen inom hushållsvatten- och avloppsvattenhanteringen utvecklas och förnyas inom de närmaste åren – ger bättre säkerhet och beredskap och kan i längden effektivisera processerna och således ge inkomstbesparing. (detta görs oberoende av balanserings- och produktivitetsprogrammet)

3. Satsningar för att få nya inkomster

3.1. Införande av olika grundavgifter på olika delar av RV:s verksamhetsområde (de områden som är mer resurskrävande per fastighet har högre grundavgifter – oftast områden i periferin). Kräver noggrann utredning.

3.2. Införande av avgift för "ledningsvisning" till utomstående. Görs för tillfället gratis

3.3. Finns vaga planer på ett starkare operativt samarbete med grannkommunernas vattenverk – påverkar i så fall både organisation samt ekonomi (exempelvis sälja underhållstjänster till grannkommunernas vattenverk – kan ifrågasättas om det ökar inkomsterna eftersom utgifterna blir också större. Det skulle sannolikt ge "bredare axlar" för RV som organisation

3.4. Utredds införande av dagvattenavgift. -> Detta hör huvudsakligen till stadsmiljöns ansvar.

4. Verksamhetsspecifika andra åtgärder

4.1. Utredds en investering i egen biogasanläggning för behandling av reningsverksslam – inbesparing i kostnader för behandling av slam samt produktion av egen el → inbesparing i elkostnader.

(Övriga åtgärder under servicenätutredningen.)

Koncernen / Konserni

5. Raseborgs Energi

Raseborgs Energi ägs 2025 100 % av staden. Bolaget har eget elnät i Ekenäs centrum och fjärrvärmenät i Ekenäs, Karis och Pojo. Bolaget har även egen elproduktion i Ekenäs och äger andelar i kraftverk i övriga Finland, främst inom vindkraft.

5.1. Raseborgs Energi förbättrar driftsbidraget för att möjliggöra utbetalning av dividend. Nuvarande avkastning om 1,5 miljoner (utgående från 6 % ränta för krediten om 25 miljoner) utökas med en dividend om 500 000 - 1 000 000 euro från 2027. Den planerade dividenden utbetalas utan att bolagets finansiella stabilitet eller täckningen av räntekostnader äventyras.

6. Bostadspolitik och fastighetsbolag i allmänhet

6.1. (Se stadsmiljön 3.1.) Raseborgs Hyresbostäder Ab (flera fastighetsbolag) behöver en ny strategi samt förberedelser inför pensionering av VD.

Under 2026 behövs:

- Genomförandet av bolagiseringen av social- och hälsovårdsfastigheter.
- En utredning av förutsättningarna för hyreshusprojekt i Karis på Tryckis-tomten, inkl. projektplan och lönsamhetskalkyler. *(En behovsutredning för hyresboende har gjorts hösten 2025.)*
- Plan för förnyandet av bostadsbeståndet i Raseborg, inkl. genom att ersätta föråldrade bostäder med nya (Ekgränd?). Efterfrågan på tomter för serviceboende.
- Bostadspolitiskt program för Raseborg. Uppdateringen behöver stöda befolkningstillväxt, locka nya invånare och främja förnyelsen av hyresbostadsbeståndets åldersstruktur. Programmet stöder den "förnyade" hyresbostadskoncernens ev. utökade verksamhet, som skulle omfatta nuvarande hyresbostadsbestånd, nya social- och hälsovårdsfastighetsbolaget samt bostadshelheter som överförs från staden.

6. Fastighetsbolag som förvaltar hyresbostäder

6.2. Staden äger 2025 fyra fastighetsbolag som hyr ut cirka 530 bostäder. De fyra bolagen är: Fab Bäljarspark (ägarandel 86,2 %), Fab Dönsby, Fab Karis hyresbostäder och Fab Pojovägen.

Nuvarande organisationen för fastighetsbolagshelheten ses över under år 2026 (se 6.1.). Därtill säljs Fab Bäljarspark om en lämplig köpare hittas.

7. Fastighetsbolag som förvaltar välfärdsområdets fastigheter

- 7.1. Följande nio fastigheter som hyrs till välfärdsområdet bör bolagiseras eller säljas år 2026:
- Samtliga brandstationer; Ekenäs (även kretsalarmcentralen), Pojo, Bromarv och Tenala
 - Bäddavdelningen, Tandläkarcentralen i Ekenäs, Tenala hälsovårdscentral, Karis HVC
- AVKASTNINGSKRAV tillkommer om de fyra senare bolagiseras och inte säljs.

En (partiell) intern bolagisering innebär att den nuvarande organisationen för fastighetsbolagshelheten ses över under år 2026. En (partiell) extern försäljning kräver utomstående konsult hjälp.

Bolagiseringen eller försäljningen minskar stadens lånemängd utgående från att fastigheterna överförs via försäljning. Försäljningen inbringar cirka 6–10 miljoner euro. Inkomsten minskar stadens årliga räntekostnader med cirka 200 000 - 300 000 euro (+250 000 euro). Därtill minskar stadens avskrivningar med 250 000 euro då fastigheterna säljs (+250 000 euro). Bolagiseringen eller försäljningen ger därtill intäkter genom arrendeavgifter och högre fastighetsskatt (+85 000 euro per år). Total årlig resultatpåverkan förväntas vara cirka +585 000 euro (bortfall av hyresintäkterna inte medräknade).

8. Fastighetsbolag som förvaltar övriga uthyrda fastigheter

8.1. Under år 2026 behövs även en utredning över fastigheterna som planeras hyras till försvarsmakten, dvs bolagisering behövs om man anser att staden som hyresvärd konkurrerar med den fria marknaden. Dock handlar det om gamla militära fastigheter på gränsen till garnisonen, dvs fastigheter som ingen annan aktör kan erbjuda försvarsmakten.

Bolagiseringen skulle minska på stadens lånemängd utgående från att fastigheterna överförs via försäljning. Försäljningen inbringar cirka 3–4 miljoner euro. Inkomsten minskar stadens årliga räntekostnader med cirka 90 000–120 000 euro (+100 000 euro). Därtill förväntas stadens avskrivningar minska med cirka 50 000 euro då fastigheterna säljs (+50 000 euro). Bolagiseringen ger därtill intäkter genom arrendeavgifter och högre fastighetsskatt (+45 000 euro per år). Total årlig resultatpåverkan förväntas vara cirka +195 000 euro (bortfall av hyresintäkter inte medräknade).

9. Raseborg Marina

9.1. Raseborg Marinas uppdrag är att förvalta småbåtshamnarna i Ekenäs samt bryggorna i Svartå och Gumnäs.

Under de kommande tre åren planeras en förnyelse av bryggorna i Stallörens hamn i Ekenäs. Förnyelsen kommer att finansieras genom försäljning av bryggplatser som aktieplatser. Den årlig resultatpåverkan förväntas vara +/-0 euro.

På lång sikt förväntas förnyelse av bryggorna i Stallörens hamn påverka stadens livskraft positivt vilket indirekt resulterar i högre intäkter för staden. Bolaget har även påverkat stadens saneringsskuld positivt, dvs bryggorna behöver inte förnyas med stadens medel och därmed har grundandet av bolaget varit en strukturell åtgärd 2025.

10. Övrigt, skatter

10.1. Fastighetsskattesats för stadigvarande bostad är för tillfället den lägsta möjliga i Finland medan fastighetsskattesats för en annan bostadsbyggnad (t.ex. fritidshus) hör till de högsta i Finland.

Fastighetsskatterna jämförs speciellt med grannkommunerna (Lojo, Ingå, Sjundeå, Kyrkslätt och Hangö) 2027 och justeras till 2028, ifall andra anpassningsåtgärder inte gett tillräckliga resultat.

Det beräknas att inkomstskatten hålls på nuvarande nivå.

10.2 Staden utreder i samarbete med skatteförvaltningen vilka verktyg som finns för att granska att hemkommun och beskattningskommun ska motsvara varandra.

RASEBORG
RAASEPORI

RBG/1232/00.01.02/2024

§ 90 Avvikande öppethållning 2026, sysselsättningsregionen /Arbets- och näringsnämnden

Offentligt

Beredare

stefan.fri(at)raseborg.fi, tfn 019 289 2288

Raseborgs sysselsättningsregion har sedan tidigare fastställt öppethållningstider för verksamhetspunkterna i Karis, Hangö och Ingå. De nuvarande öppethållningstiderna för service utan tidsbokning är följande:

Karis tisdag och torsdag kl. 9.00-12.00 samt 13.00-16.00

Hangö onsdag kl. 9.00-12.00 samt 13.00-16.00

Ingå måndagar 9.00-12.00.

I enlighet med Raseborgs förvaltningsstadga fastställer arbets- och näringsnämnden öppethållningstiderna för sysselsättningsregionens verksamhet. I verksamhetsplanen, som fastställts av respektive kommuns fullmäktige då området ansökte om att få myndighetsstatus, har de planerade servicepunkterna i området definierats, likaså vilken typ av service som skall erbjudas vid dessa verksamhetspunkter. Service utan tidsbokning skall enligt verksamhetsplanen erbjudas sysselsättningsregionens kunder på följande orter: Karis, Hangö och Ingå. Service med tidsbokning skall utöver dessa orter även erbjudas i Ekenäs.

Den personal som sköter servicen utan tidsbokning har även många andra viktiga arbetsuppgifter som t.ex. att svara i organisationstelefonen, organisations e-posten, sköta eventuella avbokningar av tidsbokningar och registrera nya arbetssökanden i regionen mm.

Det föreslås nu att sysselsättningsregionen under juli månad (1.7.2026 - 31.7.2026) erbjuder service utan tidsbokning endast vid Karis servicepunkt. Under denna tidsperiod föreslås servicepunkterna i Hangö och Ingå vara stängda och sysselsättningsregionens kunder dirigeras istället till Karis verksamhetsställe. Service med tidsbokning föreslås fortsätta normalt i Hangö och Ingå.

Föreslagna avvikande öppethållningstider för service utan tidsbokning är således under juli månad:

Karis: öppet som vanligt

Hangö: stängt 1.7.2026-31.7.2026

Ingå: stängt 1.7.2026-31.7.2026

I detta förslag ingår även avvikande öppethållningstider för sysselsättningsregionens verksamhetsställen (Karis, Hangö och Ingå) vid inkommande helgdagar under år 2026 enligt följande:

- inför långfredag, torsdag 2.4.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför första maj, torsdag 30.4.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför Kristi himmelsfärdsdag, onsdag 13.5.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför midsommar, torsdag 18.6.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför julen, onsdag 23.12.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför nyår, torsdag 31.12.2026, öppet fram till kl. 15.00.

Näringslivsdirektörens förslag

Arbets- och näringsnämnden beslutar fastslå de avvikande öppethållningstiderna för Raseborgs sysselsättningsregionen 2026 enligt följande:

Karis: öppet som vanligt

Hangö: stängt 1.7.2026-31.7.2026

Ingå: stängt 1.7.2026-31.7.2026

- inför långfredag, torsdag 2.4.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför första maj, torsdag 30.4.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför Kristi himmelsfärdsdag, onsdag 13.5.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför midsommar, torsdag 18.6.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför julen, onsdag 23.12.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför nyår, torsdag 31.12.2026, öppet fram till kl. 15.00.

Beslutets behandling

Diskussion.

Diskussionen avslutades.

Beslut Arbets- och näringsnämnden beslöt fastslå de avvikande öppethållningstiderna för Raseborgs sysselsättningsregionen 2026 enligt följande:

Karis: öppet som vanligt

Hangö: stängt 1.7.2026-31.7.2026

Ingå: stängt 1.7.2026-31.7.2026

- inför långfredag, torsdag 2.4.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför första maj, torsdag 30.4.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför Kristi himmelsfärdsdag, onsdag 13.5.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför midsommar, torsdag 18.6.2026, öppet fram till kl. 15.00
- inför julen, onsdag 23.12.2026, öppet fram till kl. 15.00

- inför nyår, torsdag 31.12.2026, öppet fram till kl. 15.00.

Verkställighet

Chefen för arbetsförmedling / AR

RBG/1150/14.00.00/2024

§ 92 Flytt av Ekenäs verksamhetsställe

Offentligt

Beredare

anna.makela(at)raasepori.fi, tfn 019 289 2002

I enlighet med verksamhetsplanen bör sysselsättningsområdets verksamhet etableras i Karis, Ekenäs, Hangö och Ingå. Under 2025 har Ekenäs kundmottagning varit i det så kallade Fix-huset på Ystadsgatan. I lokalerna har också Raseborgs och Ingå gemensamma företagsrådgivning Business Sydspetsen varit verksam.

Under 2025 har välfärdsområdet sagt upp sina hyresavtal med Raseborgs stad som har resulterat i att stadens fastigheter står tomma. Av ekonomiska skäl strävar staden efter att koncentrera sin verksamhet till egna lokaler. Hyresavtalet för Fix-huset har därför sagts upp så att det upphör 31.12.2025.

Sysselsättningstjänsternas kundmottagning i Fix-huset och fastighetens övriga sysselsättningstjänster överförs till det s.k. Lilla stadshuset i Ekåsenområdet. För att effektivisera verksamheten och underlätta samarbetet överförs också de s.k. lagstadgade företagstjänsterna till samma lokaler. Verksamhetsstället för dessa tjänster har hittills funnits i Grabbegårdens fastighet i Karis.

Näringslivsdirektörens förslag

Arbets- och näringsnämnden antecknar Fix-husets hyresavtals upphörande för kännedom. Arbetsförmedlingens verksamhetsställe i Ekenäs flyttar från Ystadsgatan till Ekåsen.

Beslutets behandling

Diskussion.
Diskussionen avslutades.

Beslut Arbets- och näringsnämnden antecknade Fix-husets hyresavtals upphörande för kännedom. Arbetsförmedlingens verksamhetsställe i Ekenäs flyttar från Ystadsgatan till Ekåsen.

§ 93

Övriga ärenden

Offentligt

Övriga ärenden förelåg ej.

Sökande av ändring

Besvärsförbud Vad förbudet grundar sig på	Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet, får inte enligt 136 § i kommunallagen omprövning begäras eller kommunalbesvär anföras över beslutet. Paragrafer: §§ 81-90, 92 Annan lagstiftning: Paragrafer: §§
Begäran om omprövning Anvisningar för omprövning, se nedan	Den som är missnöjd med nedan nämnda beslut kan framställa en skriftlig begäran om omprövning: Paragrafer: §§
Besvär Besvärсанvisningar, se nedan	I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär. Ändring i ett beslut med anledning av en omprövningsbegäran kan sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt omprövningsbegäran. Om beslutet har ändrats med anledning av omprövningsbegäran, kan ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av den som är part eller av en kommunmedlem. Kommunalbesvär, paragrafer: §§ 91 Förvaltningsbesvär, paragrafer: §

Protokoll

Protokollsutdrag och bilagor som gäller beslutet kan begäras via Raseborgs stads kundbetjäningssälle.

Postadress: PB 58, 10611 Raseborg
Besöksadress: Raseborgsvägen 37, 10650 Ekenäs
E-postadress: raseborg@raseborg.fi
Telefonnummer: 019-289 2000

Registraturen är öppen måndag-fredag kl. 8.00-16.00.

Anvisningar för hur man begär omprövning

Den som är missnöjd med detta beslut kan begära omprövning skriftligt. Ändring i beslutet får inte sökas genom besvär hos domstol.

Rätt att begära omprövning

Omprövning får begäras av:

- den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part), och
- kommunmedlemmar.

Tidsfrist för begäran om omprövning

Omprövning ska begäras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet.

Begäran om omprövning ska lämnas in till Raseborgs stads registratur senast under tidsfristens sista dag innan registraturen stänger.

En *part* anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet sändes, om inte något annat visas. Vid vanlig elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

En *kommunmedlem* anses ha fått del av ett beslut sju dagar efter det att protokollet fanns tillgängligt i det allmänna datanätet.

Dagen för delfåendet räknas inte med i tidsfristen för begäran om omprövning. Om den sista dagen för omprövningsbegäran infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får omprövning begäras den första vardagen därefter.

Omprövningsmyndighet

Omprövning begärs hos Raseborgs stads arbets- och näringsnämnd.

Registraturens kontaktinformation:

Postadress: PB 58, 10611 Raseborg

Besöksadress: Raseborgsvägen 37, 10650 Ekenäs

E-postadress: raseborg@raseborg.fi

Telefonnummer: 019-289 2000

Registraturen är öppen måndag-fredag kl. 8.00-16.00.

Omprövningsbegärans form och innehåll

Omprövning ska begäras skriftligt. Också elektroniska dokument uppfyller kravet på skriftlig form.

I omprövningsbegäran ska uppges:

- det beslut i vilket omprövning begärs
- hurdan omprövning som begärs
- på vilka grunder omprövning begärs. I omprövningsbegäran ska dessutom uppges namnet på den som har begärt omprövning samt personens hemkommun, postadress och telefonnummer.

Om omprövningsbeslutet får delges som ett elektroniskt meddelande ska också epostadress uppges.

Besvärsanvisning, kommunalbesvär över beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning

Besvärsrätt

Ändring i ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställde begäran om omprövning av det ursprungliga beslutet.

Om det ursprungliga beslutet har ändrats med anledning av en begäran om omprövning, får ändring i det ändrade beslutet sökas genom kommunalbesvär också av:

- den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av
- kommunmedlemmarna.

Besvärstid

Kommunalbesvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Besvären ska lämnas in till besvärsmyndigheten senast under besvärstidens sista dag innan besvärsmyndigheten stänger.

En *part* anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet sändes, om inte något annat visas. Vid vanlig elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

En *kommunmedlem* anses ha fått del av beslutet sju dagar efter det att protokollet fanns tillgängligt i det allmänna datanätet.

Dagen för delfåendet räknas inte med i besvärstiden. Om den sista dagen för att anföra besvär infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får besvär anföras den första vardagen därefter.

Besvärsgrunder

Kommunalbesvär får anföras på den grunden att

- beslutet har tillkommit i oriktig ordning,
- den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
- beslutet annars strider mot lag.

Den som anför besvär ska presentera besvärsgrunderna innan besvärstiden löper ut.

Besvärsmyndighet

Kommunalbesvär anföras hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Postadress: Banbyggarvägen 5, 00520 Helsingfors
E-postadress: helsinki.hao@oikeus.fi
Faxnummer: 029 56 42079
Telefonnummer: 029 56 42000

Besvär kan anföras även via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst på adressen <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Besvärens form och innehåll

Besvären ska anföras skriftligt. Också elektroniska dokument uppfyller kravet på skriftlig form.

I besvären ska följande anges:

1. det beslut i vilket ändring söks (det överklagade beslutet),
2. till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (yrkandena),
3. grunderna för yrkandena,
4. vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

I besvären ska dessutom ändringssökandens namn och kontaktuppgifter uppges. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också den personens kontaktuppgifter uppges. Om kontaktuppgifterna ändras medan besvären är anhängiga, ska de nya uppgifterna meddelas förvaltningsdomstolen utan dröjsmål.

I besvären ska också uppges postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas (processadress).

Om ändringssökanden har uppgett flera processadresser, kan förvaltningsdomstolen välja till vilken av dem den skickar de handlingar som hänför sig till rättegången.

Till besvären ska följande fogas:

1. det överklagade beslutet med besvärсанvisning,
2. utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
3. de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Rättegångsavgift

Hos den som inleder ett ärende som gäller ändringssökande tas det ut en rättegångsavgift i enlighet med lagen om domstolsavgifter (1455/2015). Hos den som inleder ett ärende som gäller ändringssökande tas det ut en rättegångsavgift i enlighet med lagen om domstolsavgifter (1455/2015):

Besvärсанvisning, förvaltningsbesvär hos förvaltningsdomstol, vanlig delgivning

Besvärsrätt

Besvär över detta beslut får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet samt av den som har besvärsrätt enligt särskilda bestämmelser i lag. En myndighet får även anföra besvär över beslutet om överklagandet är behövligt med anledning av det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka.

Besvärstid

Besvär ska anföras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Besvären ska lämnas in till besvärsmyndigheten senast under besvärstidens sista dag innan besvärsmyndigheten stänger.

En **part** anses ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet sändes, om inte något annat visas. Beslutet anses dock ha kommit till en *myndighets* kännedom på ankomstdagen.

Vid vanlig elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

Dagen för delfåendet räknas inte med i besvärstiden. Om den sista dagen för att anföra besvär infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får besvär anföras den första vardagen därefter.

Besvärsmyndighet

Besvär anförs hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Postadress: Banbyggarvägen 5, 00520 Helsingfors
E-postadress: helsinki.hao@oikeus.fi
Faxnummer: 029 56 42079
Telefonnummer: 029 56 4200

Besvär kan anföras även via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst på adressen <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Besvärens form och innehåll

Besvären ska anföras skriftligt. Också elektroniska dokument uppfyller kravet på skriftlig form.

I besvären ska följande anges:

1. det beslut i vilket ändring söks (det överklagade beslutet),
2. till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (yrkandena),
3. grunderna för yrkandena,
4. vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

I besvären ska dessutom ändringssökandens namn och kontaktuppgifter uppges. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också den personens kontaktuppgifter uppges. Om kontaktuppgifterna ändras medan besvären är anhängiga, ska de nya uppgifterna meddelas förvaltningsdomstolen utan dröjsmål.

I besvären ska också uppges postadress och eventuell annan adress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas (processadress). Om ändringssökanden har uppgett flera processadresser, kan förvaltningsdomstolen välja till vilken av dem den skickar de handlingar som hänför sig till rättegången.

Till besvären ska följande fogas:

1. det överklagade beslutet med besvärсанvisning,
2. utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
3. de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Rättegångsavgift

Hos den som inleder ett ärende som gäller ändringssökande tas det ut en rättegångsavgift i enlighet med lagen om domstolsavgifter (1455/2015).

